Թ. ՏԱՐԻ 2665 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 9 ՔԱՂՈՑ 4385 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1892 10 ՃԷՊԱՂԻԼ ԱԽԸՐ 1310 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԹՂԹ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آروپا غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳՐԻՆ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան » 56
» » Վեցամսեայ » 28
Ընտիր թղթի վրայ մասնաւոր տպագրեալ Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծանրոյ փոխադրութեամբ Դրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ·Եռ չի տրուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 17/29 1892

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԵՐԿ ՄԸ ԵՐԿՈՒԲ ՈՒ ԿԷՍ ԴԱՐ ԱՌԱՋՈՒԱՆ

ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԷ Ի ՄԱՐՍԻԼԻԱ
ԺԷ. ԴԱՐՈՒՆ ՄԷՋ

Բ.

Լուի ԺԴի դարուն մէջ ի Մարսիլիա երեւելի հայ վաճառականք ինչ դրամներ և ինչ կշիռք կը գործածէին, ինչ տեսակ ապրանայ տուրհան կ'ընէին և առաւելապէս ո՞ր ազգերուն հետ՝ այս զանազան կէտերու վրայ Գրքոյկիս մէջ անուղղակի ծանօթութիւններ կը գտնենք՝ Թուաբանութեան խնդիրներու միջոցաւ, զորս հեղինակը կ'առաջարկէ՝ հաշուական կնճիռները լուծելու գործը դիւրացնելու նպատակաւ։

Եւ նախ, իրենց գործածած դրամներուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը գտնենք։

«Ճառաջ քան թէ սկսնումք կորտած թվի (կոտորակց) բաժնելուն համար խօսիլ՝ պիտինք իմանալ։ որ մէկ լիբան քսան սաղ ստակ է։ մին մառչին հինկ լիբայ է։ մին տինարն մին սաղ ստակի տասն երկու բաժնէն մէկ բաժինն է։ զէրա մին ստակն տասն երկու տինար է։ (*) Մին կարտն քսան և հինգ սաղ ստակ է։ Բ։ կարտն յիսուն ստակ է։ երեք կարտն եօթանասուն և հինկ ստակ է։ զէրէ մէկ մառչին հարիւր սաղ ստակ է։ Մին թէրցն երեսուն և երկք ստակ և չորս տինարի է։ Երկու թէրցն վացուն և վեց ստակ և ութ տինարի է։»

Այս եւրոպական դրամներու հետ միասեղ կը յիշուի պարսիկ Թումանն՝ իւր կոտորակով որուն դիան կ'ըսուի։ Զափերուն մէջ կը յիշուին մխալ, լիտր (գիտր գրուած), օխա, քաշ, տրամ, լիպրա, պահր (երկու կիրահ), գաղ (16 պահր), եւն։ Այս և ուրիշ բացատրութիւններէ կ'երեւի արեւելեան Հայոց սերտ յարաբերութիւններն ու գործառնութիւններն արեւմտեան և արեւելեան դրամներով ու չափերով անխարիր։

* * *

Սեղանաւորական գործառնութեանց վրայ գաղափար մը կուտայ սա խնդիրը։ (փակագծերով բառերը մերն են։)

«Մին մարդ իր փողն կամպի տվաւ (քամպիս), հարիւրին էս չափով։ քանով պարշեցաւ (համաձայնեցաւ), և կուզէ իմանայ թէ բովանդակ շահն քանի կանէ։ յառաջ պիտի գրէ զիւր ամէն մայէն (դրամագլուխն), և մէկ հարիւրի շահովը բազմացնէ, և թէ շատ թվեր լինի մին տեղ բարդէ (գումարէ)։ յետոյ էն բարդած թվի աջ կողմէն երկու գիր կտրէ։ ինչ որ ձախ կողմն կումնայ մառչիլ է։ ինչ որ աջ կողմը կումնայ թէ զէրօ է։ ոչինչ է։ թէ գիր (թուանշան) է սաղ ստակ է։ ինչպէս էս օրինակս կու ցուցանէ։

«Սորա բովանդակ մայէն 550 մառչիլ է։ մէկ հարիւրի շահն ութն մառչիլ է։ Եւ ամէն շահն 44 մառչիլ է։»

Դրամական ուրիշ ստորաբաժանումներ կը ցուցնէ սա խնդիրը։

«Էս օրինակումս որ բովանդակ մայէն (ուրիշ տեղեր կ'ըսէ՝ սարմայէն) 200 մառչիլ և 3 կարտ է։ մէկ 100 մառչլի շահն մէկ մառչիլ և մէկ կարտ է։ և ամէն շահն երկու մառչիլ 50 ստակ։ նսուն (90) և երեք մանղուր և 3 կարտ է։ զէրայ մին մառչիլն 100 ստակ է։ մին ստակն 100 մանղուր է։ և մէկ մանղուրն 100 կտոր է։»

* * *

Այս օրերս երբ արծաթ Մէճիտիյէներ կը տարուին ի Փողերանոց և մնոր արծաթ դրամ կը կարուին, հետաքրքրաշարժ կրնայ լինել իմանալ թէ երկուք ու կէս դար առաջ վաճառականք և սեղանաւորք այս մասին ինչ տեսակ գործողութիւններ կ'ընեն եղեր։

«Մին մարդ մի մառչիլ կուզէ տայ զառապխանէն, և կուզէ իմանայ թէ իւր փողն որչափ թուման և որչափ դիան կանէ։ զառապխանէի քաշումն վեց հարիւր մխալն հարիւր մառչիլ է։ մին մառչիլն քանով որ կու պարշի դիան կու չինէ, և էս մին մառչիլի դնովս իւր բովանդակ փողն կու բազմացնէ։ յետոյ բազմացուցած թվի աջ կողմէն չորս գիր կու կտրէ։ ինչ որ ձախ կողմն կու մնայ թուման է։ ինչ որ աջ կողմն կու մնայ դիան է։»

Ոսկի առնել տալու շատ մը խնդիրներ կան այս Թուաբանութեան մէջ, յորմէ եւս կ'իմանանք թէ երեք դար յառաջ Հրէից միայն տրուած չէր դրամի վրայ տուր և առնել, այլ Հրեայներէն եւս Հայերն եւս այս մասին կարեւոր դեր մը կը կատարէին սեղանաւորական հրապարակին վրայ։

«Մին մարդ կուզէ ոսկի ծախէ աճամտան։ և կուզէ իմանայ թէ իւր բովանդակ ոսկին որչափ թուման է և որչափ դիան կ'անէ։ 100 ոսկու քաշն 75 մխալ է։ մին մխալն վեց տէնկ է։ 100 ոսկին 450 տէնկ է։ մին ոսկին 4 տէնկ ու կէս է։ Մին ոսկին քանովը որ կու պարշի գինն դիան կու չինէ և էնտով զիւր բովանդակ ոսկին կու բազմացնէ։ յետոյ չորս գիր կու կտրէ աջ կողմէն։ ձախ կողմի մնացածն թուման է։ և աջ կողմի մնացածն դիան է։ և թէ քան զհարիւրն աւելի ոսկի լինի։ կու քաշէ և կիմանայ թէ քանի տէնկ է։ և 100 ոսկու գինն դիան կու չինէ։ և իւր ոսկու տէնկովը կու բազմացնէ։ յետոյ 450ովը կու բաժանէ։ և այսպէս կիմանայ իւր ամբողջ ոսկու գինն որչափ որ է։»

* * *

Աւասիկ բուն վաճառականական գործողութեանց վերաբերեալ հարցեր։

«Մին մարդ մի սօֆի մանած ունի։ սօֆի մանածն օխայով կու պարշին։ և լիպրայով կու քաշեն։ կ'ուզէ իմանայ թէ այսչափ լիպրէն քանի օխայ է։ Ցառաջ կու գրէ զրովանդակ լիպրէն քանի որ լինի։ և 45ով կու բազմացնէ։ զէրէ այս մին զանթարի չափն է։ յետոյ աջ կողմէն երկու գիր կու կտրէ։ մնացածն օխայ է։ Դարձեալ կուզէ իմանայ թէ իւր բովանդակ օխէն քանի կանէ։ կու գրէ զօխէն քանի որ է։ և մին օխայի գնովը կու բազմացնէ և այսպէս կիմանայ զգինն։ Բայց թէ գնումն մին կարտ, կամ երկու կարտ, կամ երեք կարտ լինի։ աջ կողմէն երկու գիր կը կտրէ։ մնացածն դէպ ի ձախ կողմն մառչիլ է, և յաջ կողմն թէ գիր (թուանշան) լինի, սաղ ստակ է։ Իսկ թէ քան զօխէն աւելի տրամ լինի։ այն տրամներովը կու բազմացնէ մին օխայի գինն։ և 400ով կու բաժանէ, և այսպէս կիմանայ աւելի տրամների գինն։»

Ուրիշ օրինակներ։

«Մին մարդ մի կուզէ ճամամտան մուչկ առնու։ մուչկն զտրով (լիտր) կուծախեն։ մին զիտրն 125 մխալ է։ կուզէ իմանայ թէ էս չափ մուչկն քանի կանէ։ յառաջ կուգրէ զբովանդակ մչկի զիտրն քանի որ է։ և մին զտրի գինն քանով որ պարշիր է դիան կու չինէ և էնտով կու բազմացնէ զբովանդակի մչկի զիտրն։ յետոյ բազմացուցած թվի աջ կողմէն չորս գիր կուկտրէ։ ձախ կողմի մնացածն թուման է։ և աջ կողմին թէ որ գիր լինի դիան է։ ։։»

* * *

«Մին մարդ մի հոռմացուն կուզէ մառճամ գնէ։ մառճամն քաշով կու ծախեն։ մին քաշն 102 տրամ է։ և կուզէ իմանայ թէ այսչափ մառճամն քանի կանէ։

—Մին մարդ մի հոռմասան քահրիպար կամ զրմդ կուզէ գնէ։ քահրիպարն և զրմդն օխայով կուծախվի։ մին օխայն 400 տրամ է։

—Մին մարդ մի կուզէ հառմասան (ուրիշ տեղ ըսած է հոռմացուն) ապրշում ծախէ։ ապրշում դտրով կու պարշին և զանթարով կու քաշեն։ մին զիտրն (իմա՝ հիմակուան պաթմանը՝ վեց օխա։) 2400 տրամ է։ մին զանթարն 100 լիպրայ է։ 100 լիպրէն 7 զիտր ու կէս է։ մի լիպրէն 180 տրամ է։ կուզէ իմանայ թէ իւր բովանդակ ապրշումը քանի զիտր է։ յառաջ կու գրէ զբովանդակ ապրշումի լիպրայն։ և եօթն ու կիսով կու բազմացնէ։ այս բազմացուցած թվէս չորս գիր կու կտրէ։ ձախ կողմի մնացածն զիտր է։ աջ կողմի մնացածն թէ գիր լինի 24ով կու բազմացնէ և երկու գիր կու կտրէ։ և կիմանայ թէ քանի տրամ է։

* * *

Աւասիկ այս «Ակղրունք Համարոզական արհեստի» գրքոյկին մէջ առաջարկեալ վերջին խնդիրը։

«Մին մարդ մի հոռմասան կուզէ պալմոմի, կամ բամբակի մանած, կամ զբխտոր, կամ արճիճ (կապար), կամ կլայեկ, կամ ճերմակ լուզ, կամ բուրդ և կամ բամբակ ծախէ։ Էստոնք ամէն զանթարով կու ծախվի։ մին զանթարն 100 լիպրայ է։ կուզէ իմանայ թէ իւր բովանդակ ապրանքն քանի կանէ։ յառաջ կու գնէ զբովանդակ լիպրէն քանի զանթար որ է։ մին զանթարի գնովն կու բազմացնէ։ յետոյ աջ կողմէն երկու գիր կու կտրէ։ ձախ կողմն մնացածն մառչիլ է և աջ կողմինն թէ գիր լինի՝ սաղ ստակ է։ Բայց թէ քան զզանթարն աւելի լիպրայ լինի։ մին զանթարի գինն կու գնէ, և այն աւելի լիպրայովն կու բազմացնէ։ և երկու գիր կը կտրէ։ և այսպէս կիմանայ զգինն։» (*)

* * *

Ասկէ անդին չերմար այս երկուք ու կէս դար առաջուան Թուաբանութեան ուսուցած չափագիտութիւնն։ Այսչափն ալ անշուշտ կը բաւէր այն ժամանակի հայ վաճառականաց գործերուն, և կրնանք ըսել նաեւ այս օրուանցերուն։ Մեք հիմա Թուաբանութիւնն ուրիշ կերպ կը սովրեցնենք, աւելի վերացեալ, աւելի գիտական կերպիւ կը սովրեցնենք։ Այս արգելք մը չէ սակայն որ այսօր իսկ մեր մէջ բուն «Առեւտրական Թուաբանութեան» մը պէտքն զգալի է, և վերացական կերպիւ Թուաբանութիւն սովրած պատանիներ ունինք որք առեւտրական ու սեղանաւորական կարգ մը պարզ խնդիրներու առջեւ կը շուարին և երկար գործողութիւններ կատարել կը հարկադրին։ Մեր պաղերուն գործնական և առեւտրական ոգւոյն տպացոյց մը կրնայ նկատուիլ որ երկուք ու կէս դար առաջ առեւտրական Թուաբանութիւն մ'ունենալու պէտքն զգացեր են ու քիչ շատ գոհացուցեր են, երբ տպագրութիւնք այնքան դժուար և սուղ էին։

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ։— Ցայտնութիւնք իրարու կը յաջորդեն։ Խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը լսեց զՊ. Անարիէօ, ոստիկանութեան նախկին վերատեսուչն, որ այս հանգամանքով իրաղեկ եղած գաղտնիքները մեկիկ մեկիկ դուրս կուտայ, հանրապետական արդի գործիչները գործոց գլխէն հեռացնելու դիտաւորութեամբ, զոր համարձակ կը յայտնէ իբրեւ պուլանժէական։ Ցայտնի է որ թէպէտ Պուլանժէ մեռած է, բայց պուլանժէական կուսակցութիւն մը միշտ կայ, գո՞նէ խորհրդարանին մէջ։

—Պ. Անարիէօ ըսաւ յանձնաժողովին առջեւ։ «Շատ բաներ գիտեմ։ բայց այն բանը միայն պիտի ըսեմ զոր կարող եմ հաստատել։ Ամէն կաշառելոց անուններ դեռ չեն հրատարակուած։ Պառոն տը Ռէյնաք իւր ամէն գաղտնիքը կը վստահէր Տ.Բ.Թ. Բորնէլիուս Հէրցի։ Կաշառելոց դէմ ամէն փաստերը Պառոն Ռէյնաք լուսանկարել տուած էր։ Զէքերու քուներուն վրայ նշաններ գրած էր, գիտնալու համար ստակն որո՞ւ տրուած է։ Օրինակի համար, սա նշան կը ցուցնէ որ դրամը տրուած է երեսփոխան Պ. Տրլոնքլի, (որոյ անունն առաջին անգամ կը լսուի այս խնդրոյ մէջ)։ Թէեւ ամէն անունները չպիտի ըսեմ, բայց արդէն լսուածներէն կրնամ յիշել նախորդ նախարար Պ. Ժիւլ Ռոշի և Պ. Ֆլոքէի ընդունած դրամները մէկ մէկ միլիոնոգի անունով։ Իսկ Ռուվիէ երկու չէք ընդունած էր։ Զորս չէքերու վրայ անուններ չկան, բայց ես գիտեմ և հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ պիտի ըսեմ։ Իմ քովս կայ 104 երեսփոխաններու անուններ որք միլիոնոգ սեղանաւոր Արթոնէ դրամ ընդունած են, և ասոնց մէջ է Սան Լրուա որ 300 հազար ֆր։ ընդուներ է և ոչ թէ 200 հազար։ Կայ նաեւ Պ. Հանրի Մառէ։ (այս երեսփոխանին եւս անունն առաջին անգամ կը տրուի։)

Նախագահ Պ. Պրիսոն։— Ուստի՞ց ձեռք անցուցիք այս թուղթեր։

Անարիէօ։—Բորնէլիուս Հէրցէ։ ճաշարանի մէջ ընդօրինակեցի մէկ մասը։

—Բնագիրն Հէրցի՞ քով է։

—Այո։ պիտի չանամ հանդիպել զինք որ յանձնաժողովդ տայ։

—Հէրց չի՞ կրնար գալ։

—Ո՛չ, հիւանդ է։ բայց իւր վաւերական թուղթերն (տօքիմանտներն) հիւանդ չեն, կրնան գալ։ Ռէյնաքի մահէն առաջ, Հէրց ըսաւ ինձ թէ ինք ջախջախիչ «տօքիմանտներ» ունի ձեռքը։

—Ինչո՞ւ Ռէյնաք իւր գաղտնիքները կը վստահէր Հէրցի։

—Ի սկզբան իրրեւ բարեկամ, յետոյ իրրեւ թշնամի, սերտ յարաբերութիւններ ունեցան։ Զիրար մահու չափ ատելէն հետեւ, նորէն իրարու մօտեցան, ու մինչեւ իսկ Ռէյնաք, հաշտութիւնը տեւական ընելու համար, նամակաւ առաջարկեց իւր որդին (սպայ) ամուսնացնել Օր։ Հէրցի հետ։

—Ռէյնաք պատուաւո՞ր մարդ էր։

—Բան մը պատմեմ իւր վրայ, որով թերեւս մեղմանայ այսօր Պ. Ֆլոքէի նկատմամբ ըրած յայտնութիւնս։— Ռէյնաք օր մը գտաւ զՊ. Քոթիւ (Բանամայի վարիչներէն), և խոստացաւ Քրէտի Ֆոնսիէ մեծ զրամատան գործակցութիւնը Բանամայի ներքը մեկիկ մեկիկ դուրս կուտայ, հանրապետական արդի գործիչները գործոց գլխէն հեռացնելու դիտաւորութեամբ, զոր համարձակ կը յայտնէ իբրեւ պուլանժէական։ Ցայտնի է որ թէպէտ Պուլանժէ մեռած է, բայց պուլանժէական կուսակցութիւն մը միշտ կայ, գո՞նէ խորհրդարանին մէջ։

—Պ. Անարիէօ ըսաւ յանձնաժողովին առջեւ։ «Շատ բաներ գիտեմ։ բայց այն բանը միայն պիտի ըսեմ զոր կարող եմ հաստատել։ Ամէն կաշառելոց անուններ դեռ չեն հրատարակուած։ Պառոն տը Ռէյնաք իւր ամէն գաղտնիքը կը վստահէր Տ.Բ.Թ. Բորնէլիուս Հէրցի։ Կաշառելոց դէմ ամէն փաստերը Պառոն Ռէյնաք լուսանկարել տուած էր։ Զէքերու քուներուն վրայ նշաններ գրած էր, գիտնալու համար ստակն որո՞ւ տրուած է։ Օրինակի համար, սա նշան կը ցուցնէ որ դրամը տրուած է երեսփոխան Պ. Տրլոնքլի, (որոյ անունն առաջին անգամ կը լսուի այս խնդրոյ մէջ)։ Թէեւ ամէն անունները չպիտի ըսեմ, բայց արդէն լսուածներէն կրնամ յիշել նախորդ նախարար Պ. Ժիւլ Ռոշի և Պ. Ֆլոքէի ընդունած դրամները մէկ մէկ միլիոնոգի անունով։ Իսկ Ռուվիէ երկու չէք ընդունած էր։ Զորս չէքերու վրայ անուններ չկան, բայց ես գիտեմ և հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ պիտի ըսեմ։ Իմ քովս կայ 104 երեսփոխաններու անուններ որք միլիոնոգ սեղանաւոր Արթոնէ դրամ ընդունած են, և ասոնց մէջ է Սան Լրուա որ 300 հազար ֆր։ ընդուներ է և ոչ թէ 200 հազար։ Կայ նաեւ Պ. Հանրի Մառէ։ (այս երեսփոխանին եւս անունն առաջին անգամ կը տրուի։)

Նախագահ Պ. Պրիսոն։— Ուստի՞ց ձեռք անցուցիք այս թուղթեր։

Անարիէօ։—Բորնէլիուս Հէրցէ։ ճաշարանի մէջ ընդօրինակեցի մէկ մասը։

—Բնագիրն Հէրցի՞ քով է։

—Այո։ պիտի չանամ հանդիպել զինք որ յանձնաժողովդ տայ։

—Հէրց չի՞ կրնար գալ։

—Ո՛չ, հիւանդ է։ բայց իւր վաւերական թուղթերն (տօքիմանտներն) հիւանդ չեն, կրնան գալ։ Ռէյնաքի մահէն առաջ, Հէրց ըսաւ ինձ թէ ինք ջախջախիչ «տօքիմանտներ» ունի ձեռքը։

—Ինչո՞ւ Ռէյնաք իւր գաղտնիքները կը վստահէր Հէրցի։

—Ի սկզբան իրրեւ բարեկամ, յետոյ իրրեւ թշնամի, սերտ յարաբերութիւններ ունեցան։ Զիրար մահու չափ ատելէն հետեւ, նորէն իրարու մօտեցան, ու մինչեւ իսկ Ռէյնաք, հաշտութիւնը տեւական ընելու համար, նամակաւ առաջարկեց իւր որդին (սպայ) ամուսնացնել Օր։ Հէրցի հետ։

—Ռէյնաք պատուաւո՞ր մարդ էր։

—Բան մը պատմեմ իւր վրայ, որով թերեւս մեղմանայ այսօր Պ. Ֆլոքէի նկատմամբ ըրած յայտնութիւնս։— Ռէյնաք օր մը գտաւ զՊ. Քոթիւ (Բանամայի վարիչներէն), և խոստացաւ Քրէտի Ֆոնսիէ մեծ զրամատան գործակցութիւնը Բանամայի

յաջողութեան, բայց առ այս պէտք է որ՝ ըսաւ՝ քաղաքական նպատակաւ գործածուելու համար քիչ մը դրամ տրուի վարչապետ Պ. Ֆլոքէի, զի Քրէտի Ֆոնսիէն նախարարութեան հրամանաց կը հպատակի։ Քոթիւ երաշխաւորութիւն ուզեց։ Ռէյնաք ըսաւ թէ հիմակ այս գործին համար չիտրէ չիտակ Պ. Ֆլոքէի չեմ կրնար խօսիլ։ Միջնորդ մը պէտք է։ Պ. Քրէմանսօ, Պ. Ֆլոքէի վստահութիւնը վայելող կուսակցապետն, հաստատեց Պ. Քոթիւի թէ Քրէտի Ֆոնսիէի տնօրէն Պ. Քրեսթոֆլ դիւրաւ կրնայ տպալիլ, և թէ ամէն բան Պ. Ֆլոքէի ձեռքն է։ Ասոր վրայ Բանամայի դրամէն Պ. Քոթիւ 750,000 ֆր։ հանեց տուաւ Պ. Ռէյնաքի։ Բայց շատ չանցաւ տեսաւ որ Ռէյնաք խաղ մը խաղացեր է իրեն։ Դրամը Պ. Ֆլոքէի համար չէ եղեր։ զի Ռէյնաք «հրատարակութեանց համար» ըսելով ընկալաւեր տուած էր։ Առաջին անգամ Ռէյնաքի հանդիպելուն Քոթիւ «Տուր բարեներն» ըսաւ և մատուքէն քաշելով պատի մը կրթնցուց։ Ռէյնաք թէեւ խոստացաւ տալ, բայց չտուաւ այն բարեն։

—Աղէկ, բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այսչափ խարդախ մարդու մը խօսքով պարկեշտ մարդիկ կը վստահաբաւին։

—Ես ձեզ իրողութիւնները կ'իմացնեմ։ Դուք մեկնեցէք ինչպէս կ'ուզէք։ Ռէյնաք ուրիշները կը խաբէր, բայց ինքզինքն ալ չէր խաբեր եւ։ ինչո՞ւ համար սուտ անուններ պիտի գրեր իւր բով մնալու սահմանուած բուներուն վրայ։ Երբ այս յայտնութեանց չարքն սկսաւ հրատարակիլ, Ռէյնաք անոր համար դիմեց Հէրցի զի գիտէր որ ամէն գաղտնիք անոր քով են, բայց քաղաքական պատասխան չտանալով, յուսահատեցաւ, «կորա՞ծ եմ» բացականչեց, և ինքնասպան եղաւ։

Պ. ՖԼՈՔԷԻ ԵՒ Պ. ՌՈՒՎԻԷ, երկուքն ալ նախկին վարչապետներ, որք Պուլանժէականութեան դէմ մարտնչած են, տարբեր դատանութիւններ կը յայտնեն Բանամայի Ընկերութենէն դրամ ընդունած ըլլալու ամբաստանութեան առթիւ։ Ֆլոքէ կ'ըսէ թէ ո՛չ միայն ես ինձ համար բան մը չառի, այլ և գաղտնի վարկերուն տեղ գործածելու համար Բանամայի Ընկերութենէն բան չընդունեցի, և իմ գիտութեամբ Բանամայի դրամը չգործածուեցաւ քաղաքական նպատակաւ։» Ռուվիէ կ'ըսէ թէ «ես ինձ համար բան մը չառի, բայց գաղտնի վարկերու պակասը լրացնելու համար, մասնաւոր բարեկամներէս դրամ առի։ սակայն չեմ գիտեր որ անոնք նոյն դրամին փոխարէնը Բանամայի Ընկերութենէն առեր են։» Ֆլոքէ չընդունիր որ երեսացոյցի մէջ նշանակեալ գաղտնի վարկերէն զատ ուրիշի դրամը գործածուի քաղաքական նպատակաւ, մինչ Ռուվիէ քաղաքական նպատակաւ մասնաւորաց դրամները գործածել սովորական կը համարի Ֆրանսայի մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ, Բանամայի յայտնութիւնք մեծապէս ուշադրութիւն կը դրաւեն։ և զինուորական առաջարկեալ նոր օրինագծին հակառակող լրա-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (32)

Է. ՌՈՒՇՊՈՒՐ ԵՒ Է. ԼԻՏԶԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՍԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԳԵՂԱՆԻՆ ԷՆԻԻԴԻԱ

Այս միջոցին Լուիզ իր քամիելի պատրաստութիւնները կը տեսնէր։

Քանի մը անգամ համբուրեց խեղճ հիւանդը։ հանդարտեցուցիչ տեղ մը տուաւ անոր, որուն ազդեցութիւնն ապահով էր, և սպասեց որ հէք կինը քնանայ։

Բոլ արդէն երկար ատենէ ի վեր կը քնանար։

Կէս ժամ կը բաժնէր Լուիզը՝ աղէտալի վայրկենէն։ Այս ժամանակը գործածեց սենեակին մէջ ամէն բան կարգի դնելու և կարճ նամակ մը գրելու իր մօր ուղղեալ։

Այս նամակ, որ ամենքը պիտի խաբէր, անանկ տեղ մը դրաւ որ անմիջապէս աչքի զարնուի։

Ապա ծնրադրեց այդ բնակարանին սեմին վրայ զոր պիտի թողուր առ յաւէտ։

—Մնաք բարով, ըսաւ մեղմաձայն, մնաք բարով, մա՛յրս, և թող Աստուած ապարդիւն չընէ իմ զոհողութիւնս։։։ Եղբայրս ունիք, քոյրս ունիք ձեզ մխիթարելու համար։։։ Ես առանձին պիտի մընամ։

Ժամը տասնեւմէկ հնչեց։

Տակաւին ժամանակ կար կանգ առնելու։ բայց Լուիզ ըսած էր իր խիղճին որ լռէ։ Զինք ուղղող տենդոտ զրգռումին ազդեցութեան տակ կարելի բան չէր որ պարկեշտ ձայն մը լսելի ըլլար։

Վերջապէս համբոյր մը դրաւ իր մօրն ու եղբօրը ճակտին վրայ, մարեց լոյսը, կամաց մը քաշեց դուռը և սանդուխէն վար իջաւ գայթ ի գայթ։ Հաղիւ բաւական ուժ ունեցաւ նրբանցքին դուռը բանալու։

Էլիզապէթ, որ դուրսը կը սպասէր ան՝ նոր, իր բազուկներուն մէջ զայն ընդունելու հաղիւ ժամանակ ունեցաւ։

Առանց բառ մը արտասանելու, վերարկուի մը մէջ փաթթեց զայն, կնդուղով մը ծածկեց գլուխն ու արագօրէն տարաւ զայն կառք մը որուն մէջ կը սպասէր Ռոսթան կոմսը։

Թանձր մշուշով պատած էր օդը։ փողոցը մութ էր և ամայի։

Լուիզ թողուց որ տանին զինքն ու մեքենաբար կառքը մտաւ։

Սակայն, Կասթոնը ճանչնալով, սիրտ սեղմումի պէս բան մը ունեցաւ։ իր յանցանքին զգացումն ունեցաւ։ Բերանը բացաւ բողոքելու համար։ բայց խօսք մը չըսաւ և գլուխն ինկաւ իր կուրծքին վրայ։ Երկու խոշոր արցունքներ ժայթքեցին աչքերէն։

Կոմսն ուզեց շրջապատել զայն իր բազուկներով։ Բայց անիկա ուժգնօրէն ետ հրեց զայն։

Դժբախտաբար, բան մը կարող չէր ետ կեցուցնել մանկամարդ աղջիկն իր աղէտալի որոշումէն։ Կը կարծէր թէ զինուած է իր տկարութեան դէմ, կամ լաւ եւս խիղճի խայթին դէմ։

Ճամբան բնաւ չուզեց պատասխանել Կասթոնին ուղղած խօսքերուն։ Հանդարտ և ցուրտ մնաց, այլ հաստատակամ։

Սակայն, իր միտքն անգործ չէր մնար։ իր յատակաձեւը կը գծէր։ պայքարին կը պատրաստուէր։

Տուն հասան, եւ երկուքն առանձին մնացին իսկոյն։

Ադուտր կրակ մը կը վառէր շէմինէին մէջ։

Կազմ և պատրաստ սեղան մը կը սպասէր անոնց։

Ռոսթան կոմսը, անխեղճ ցուցակեաց, այլ կատարեալ աշխարհիկ մարդ, պահած էր իր տհմիկ կերպերը, այն քաղաքավար ու կնամեծար հովերը որք ձիրքերն են ազնուական մարդերու։

Բաղաքավարօրէն խոնարհեցաւ մանկամարդ աղջկան առջեւ, ինքն հանեց անոր վերարկուն, և այն ատեն միայն նստաւ երբ Լուիզ ընդունեց անոր ներկայացուցած աթոռը։

Կացութիւնը դժնդակ էր, զոր վանելու համար Կասթոն ուզեց խօսք առնել։ մանկամարդ աղջիկը մէկ շարժումով կեցուց զայն։

—Պարոն Կոմս, ըսաւ, թողէք որ նախ ես խօսիմ։ Այս տոմսը,— և ցուցուց իր ընդունած վիրջին գիրը,— այս հաղուստները,— և բռնեց իր հնդկական պարեգօտը,— բաւական են ձեզ յայտնելու թէ ի՞նչ զգացում բերած է զիս հոս։

—Կը յուսամ, սիրելի օրիորդ, թէ ուրիշ բաներ հոս պիտի կեցուցնեն ձեզ։

—Ձեզնէ կախու

գիրք կը գրեն թէ այս յայտնութեանց վրայ Հանրապետութիւնն այնքան սը-կարացած է որ Գերմանիա տեղ չունի վախնալու։ Կը գուշակեն այս գերման լրագիրք թէ Ֆրանսա բաղում տարի-ներ իւր ներքին գործերով պարապիլ պիտի հարկադրի։ Կառավարական լրա-գիրք կը հերքեն այս կարծիքն, ըսելով թէ Ֆրանսա իւր ներքին դժուարու-թիւններէն ազատելու համար իսկ կրնայ փորձուիլ արտաքին խնդիր բա-նալու։

ԱՆԱՆՈՒՆ ՀԱՅ ՀԱՐՈՒՍՏՄԸ Ի ՓԱՐԻԶ.— Պ. Պետրոս Ահէմոզլու, որուն մահը կը ծա-նուցանեն Փարիզեան լրագիրք, իբրև անդամ Կրանդ-Օթէլի վարչական համբաւաւոր պան-դոկին խորհրդոյն, երբեմն ի Պոլիս պատմայի գործ ըրած վաճառական մ'էր, որ իւր վաս-տակի հարստութեամբ ի Փարիզ հաստատե-ցաւ, և գլխաւորապէս Կրանդ Օթէլի շա-հագործութենէն մեծապէս շահեցաւ, ո՛չ միայն վարչական խորհրդոյ անդամ այլ և տնօրէն ըլլալով այդ հաստատութեան, ո-րոյ բերանն է Ֆիկարօ։ Այս և սեղանաւո-բական գործերու մէջ Պ. Ահէմոզլու Ֆրանքով քանի մը պատիկ միլիոնատէր ե-ղաւ, բայց հայ հասարակութեան մէջ հան-րօգուտ ձեռնարկ մը կամ կտակ մ'ընելու համար քանի մը հայ հարուստներու կողմէ պարբերաբար իրեն տրուած խոր-հուրդներուն անտարբեր մնաց, և յայտնի չէ իւր մեծ հարստութեան համար ի՞նչ տրամադրութիւն ըրած է, զի ամուսնա-ցած չէր, և ազգականներէն հեռի կ'ապրէր իբրև «մարդատեաց»։

Ի ՓԷՏԹԱ, Դեկտ. 20|22ին տօնեցաւ Փէյթէր Լոյտի տնօրէն-խմբագրապետ Տքթ. Մաքս Ֆայլի տնօրէն-խմբագրապետու-թեան 25 ամեակն, և այս առթիւ Աւս-տրիոյ և Հունգարիոյ կառավարութեանց անդամներուն խնդակցութիւններն ստա-ցաւ, և ի պատիւ իրեն մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ և շատ մը նուէրներ եկան չորս կողմէ։ Փէյթէր Լոյտ Հունգարիոյ գլխաւոր թերթն է, և թէպէտ խմբագրութիւնն հուն-գարական է և մաճառ ոգւով կը գրէ, բայց թերթը գերմաներէն է, ընդհանրապէս գերմանասօս Տէրութեան մը մէջ Մաճա-ռաց գործերն ու գաղափարները պարզելու համար։ Իւր արտաքին քաղաքական տե-ղեկութեանց ընդարձակութեամբ և ճշգրտ-թեամբ եւս Փէյթէր Լոյտի Եւրոպիոյ ցա-մաքին վրայ (Անգլիայէն դուրս) ամենէն ի-բագեկ թերթերէն մին կը նկատուի։

Պ. ՌՈՆԷԼԻՈՒՍ ՀԷՐԾ չատոնց գիտե եղեր դրամի զօրութիւնն ինչ ինչ գործոց յաջողութեան համար։ Հինգ տարի յառաջ, երբ նոր սկսած էր Ֆրանսայի քաղաքական մարդոց հետ յարաբերութեան մտնել, Փարիզի ամերիկեան դեսպանատունը կը ներկայանայ և իբրեւ ամերիկեան քաղա-քացի անցագիր կ'ուզէ։ Բայց ինչ ինչ կէտ-տեր մութի մէջ ըլլալով, օրինական պայ-մանք թերի կը գտնուին և անցագիրը չի տրուիր։ Տքթ. Հէրց չի վհատիր. Ժամա-նակ մը ետքն ամերիկեան դեսպանին կը ղրկէ 5,000 Ֆր.ի չէք մը, խնդրելով որ գումարն յատկացնէ Փարիզաբնակ Ամերի-կացւոց բարեգործական հաստատութեան։ Շնորհակալութեամբ կ'ընդունուի չէքը։ Քիչ մը ետքը Տքթ. Հէրց նորէն կը ներկայանայ ի դեսպանատուն և բարեհաճաբար կը յայ-տարարէ թէ իւր մեծ հարստութիւնը դես-պանին տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ՝ օգնելու համար այն արժանաւոր Ամերի-կացւոց որք նեղութեան մէջ կը գտնուին և դրամական նպաստի պէտք ունին։ Դես-պանն այն ատեն կը ճանչէր անարժան ամերիկուհի մը որ հայրենիք դառնալ կ'ու-զէր, և անոր կողմէ կ'ընդունի Տքթ. Հէրց-ի առաջարկը։ Խնամով պատրաստել յե-տոյ կուտուցանը, ճարպիկ գործիչը ժամանակ մը ետքը նորէնկը ներկայանայ ի դեսպանա-տուն և կը հարցուցնէ թէ անցագիրն ի՞նչ եղաւ։ Անմիջապէս դեսպանն հեռագիր զարնել կուտայ Ուաշինկթըն, ուստից պէտք եղած վաւերագրերը ճամբայ հանուելով, շուտով Տքթ. Հէրց կ'ընդունի իւր ա-մերիկեան քաղաքացի ըլլալն հաստատող անցագիրն։ Այս կերպու Ֆրանսացիներուն ցոյց տալէն ետքը թէ ինք Ամերիկացի է և ո՛չ Գերման, Տքթ. Հէրց հոգւով և մարմնով կը նետուի Ֆրանսական սեղանաւո-բական-քաղաքինձեռնարկութեանց մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՐԶԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Խառն ժողովը երէկ ի նիստ գու-մարուեցաւ ի խորհրդարանի Ղալա-թիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Բաղէշի գաւառական ընդհանուր ժողովին՝ Մշոյ առաջնորդ Գեր. Ներսէս Ծ. վարդապետի նախագահութեամբ՝ վիճակին առաջնորդի ընտրութիւնն ըստ հրահանգաց Պատրիարքարանի կատարած եւ տեղեկագիրը ուղարկած էր, որով կը ծանուցուէր Լիմ Անա-պատի վանահայր Գեր. Պօղոս եպիս-կոպոսի ընտրութիւնն ի պաշտօն ա-ռաջնորդութեան։ Ժողովը ուշադրու-թեան առնելով նոյն տեղեկագիրը՝ կա-տարուած ընտրութիւնն օրինաւոր գը-տաւ և հաստատեց, որով Գեր. Պօղոս եպիսկոպոս Առաջնորդ կարգեցաւ Բա-ղէշի վիճակին։

Ժողովը որոշեց որ սոյն ընտրու-թիւնը շնորհաւորական հեռագրով ծա-նուցուելով նորընծիր առաջնորդին հը-բաւիրուի երթալու իւր վիճակը։ Նոյն-պէս որոշեց Բ. Դրան թղթերը մա-տուցանելով խնդրել առաջնորդական Պերատը։

Վանայ վիճակն՝ պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Յովսէփ Ծ. վարդա-պետի վերադարձին պատճառաւ թա-փուր մնացած ըլլալով, ժողովն նոյն վիճակին պատրիարքական փոխանորդ կարգեց Արճէշի փոխ-առաջնորդ Արժ. Սահակ վարդապետն ինչպէս որ նոյն իսկ գաւառական վարչութիւնը խնդիր ըրած էր։

Լիմ անապատի փոխ-վանահայր Արժ. Թադէոս վարդապետ իւր հիւան-դութեան պատճառաւ հրաժարական մատուցած էր պաշտօնէն։ Ժողովն ան-ընդունելի գտաւ հրաժարականն եւ որոշեց հրաւիրել յիշեալ վարդապետը ժամանակ մը եւս շարունակել իւր պաշ-տօնը։

Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանուց միաբանութեան անդամներէն Արժ. Գրիգոր վարդապետ Առաքելեան, որ Եւդոկիոյ և Ամասիոյ վիճակաց պատ-րիարքական փոխանորդ կարգուած էր, հրաժարական մատուցած էր այդ պաշ-տօնէն իւր անձնական վատառողջու-թիւնը յառաջ բերելով։ Ժողովն ան-ընդունելի գտաւ այդ հրաժարականն և որոշեց հրաւիրել Տ. Գրիգոր վար-դապետն ստանձնել սոյն պաշտօնն եւ ժամ առաջ ուղեւորիլ իւր պաշտօնա-տեղին։

Եգիպտոսի գաւառական ընդհա-նուր ժողովը նոր ընտրութեամբ ըստ մեծի մասին վերակազմուած և տեղե-կագիրն ուղարկուած էր։ Ժողովը ընթեռնելով տեղեկագիրը կատարուած ընտրութիւնն օրինաւոր գտաւ և հաս-տատեց։ Գաւառական ժողովոյ նորընտիր անդամք են,

Եկեղեցական դասէն։

Արժ. Կարապետ Ա. քհնյ. Յովսէփեան
» Մամբրէ քահանայ Վարդանեան

Աշխարհական դասէն։

Վեհ. Տիգրան փաշա Ապրօ
Ադն. Մկրտիչ պէյ Մարկոսեան
» Յովսէփ Ադիլ պէյ Ադեքանդր
» Յովսէփ պէյ Մանուկ
Մեծ. Գաբրիել էֆէնտի Գրիգորեան
» Սեդրաք » Դաւթեան
» Բաթիկ » Նահապետեան
» Ադեքանդր » Հոգեստունի
» Մկրտիչ » Պալըզճեան
» Կարապետ » Շերիտճեան
» Միհրան » Մելիքեան
» Պետրոս » Ճօրճեան
» Յովհաննէս » Նախնուխ
» Թովմաս » Բրուտեան

Ժողովը զբաղեցաւ նաև ամուսնա-կան դատերու վերաքննութեամբ եւ ինչ ինչ յարաբերական խնդիրներով։

Ուսումնական խորհուրդն իր շաբա-թական նիստը կազմեց երէկ Ղալա-թիոյ խորհրդարանին մէջ ատենապե-տութեամբ Պէրպէրեան Ռեվէոս է-ֆէնտիի և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդ-իրներով։

Ս. Ցեռ կանոնական գործողու-թեանց՝ որոշեց ուսուցչի վկայական տալ Նշան էֆէնտի Թորոսեանի և Յակոբ էֆէնտի Վարդապետեանի։

Բ. Ուշադրութեան առաւ ազգային ուսուցիչներէն կազմարարեան Միքա-յէլ էֆէնտիի մէկ գիրն որով ազգային ուսուցիչներուն համար հանդուտեան թղչակի Մնատկի մը ընդ փոյթ հաս-տատուիլը կառաջարկէր, և նկատելով որ խնդիրն արդէն Ուսուցչական ժողո-վի օրակարգին մէջ կը գտնուի, որոշեց յաջորդ նստին զբաղիլ նաեւ սոյն կարեւոր խնդրով։

Խորհուրդն ասոնցմէ զատ զբաղե-ցաւ նաև Տրապիզոնի, Խարբերդի ազ-գային վարժարաններու և այլ խնդիր-ներով։

Երէկի խառն ժողովէն յետոյ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը պահ մը ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Ուսումնական խորհրդին։

Տնտեսական խորհուրդն ի նիստ գու-մարուեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղա-լաթիոյ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիր-ներով։

Սամաթիոյ Նոր Թաղի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ գոյքերն ու անօթք յիշեալ եկեղեցւոյ վերաշինութեան պատճառաւ ապէս առաջ Տնտեսական խորհրդոյ ո-րոշմամբ փոխադրուած էին առժամա-պէս Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին։ Արդ, յիշեալ եկեղեցւոյ վերաշինու-թիւնն աւարտած և որոշուած լինելով յառաջիկայ շաբթու անոր օծումը կա-տարել, ըստ առաջարկութեան թա-ղական խորհրդոյ որոշուեցաւ վերա-դարձնել նոյն գոյքերն ու անօթներն ի Ս. Յակոբ եկեղեցի և յանձնարարուե-ցաւ խորհրդոյ քարտուղարին՝ յառաջի-կայ կիրակի օր անձամբ երթալ ի Սա-մաթիա և նոյն գոյից ու անօթից յանձ-նման օրինական գործողութիւնը կա-տարել։

Յիշեալ թաղական խորհուրդը եկե-ղեցւոյ վերաբերեալ կալուածական եւ կտակային խնդրոյ մասին ուրոյն յայ-տագիր մը մատուցած ըլլալով կարեւորն որոշուեցաւ։

Սկիւտարցի Հանըմիկ Պետրոսեանի և Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ միջեւ ընթացք կարուածական պայմա-նագրի մը մէջ յիշատակեալ կալուածին օրինական սեպհականատիրոջ խնդրա-գրոյն վրայ յիշեալ խնդիրն իւր յարա-կից պարագաներով վերստին մանրա-մասնօրէն քննուելէ յետոյ որոշուեցաւ իրողութեան ու քննութեան արդիւնքը տեղեկագրել Վարչութեան ի պարտու-պատշաճ տնօրինութիւն։

Ծերիգիւղի Տաճատեան լուծեալ ըն-կերութեան մէկ պահանջից խնդիրն ու-շադրութեան առնուելով կարեւորն ո-րոշուեցաւ։

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ և Պոյաճը գիւղի եկեղեցեաց և Սամաթիոյ Ազգա-տախնամ ընկերութեան և Վանայ Ար-տամէտ գիւղի վարժարանի խնամակա-լութեան հաշիւները ներկայացած ըլլա-լով, յանձնուեցաւ կեդրոնական հա-մարակալին ի քննութիւն և ի տեղե-կագրութիւն։

Կրէտէի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ և կալուածոց խնդրոյն նկատմամբ քաղա-քական ժողովոյ յանձնարարութիւնն ուշադրութեան առնելով Առենապետ Մելիքեան Եղիազար և Հովսեան Ղա-զար էֆէնտիներու յանձնուեցաւ կա-նոնագիր մը ծրագրել և ներկայել յա-ջորդ նստին։

Ազգ. կալուածոց ապահովագրու-թեան մասին Քաղաքական ժողովոյ յանձնարարութիւնն ուշադրութեան առնելով որոշուեցաւ յառաջ չրջաբե-րականաւ յանձնարարել մայրաքաղա-քիս բոլոր Թաղական Խորհրդոց՝ իրենց եկեղեցեաց կալուածոց ճշգրիտ և ման-րամասն մէկ տեղեկագիրը պատրաստ-ել ընդ փոյթ և հաղորդել Խորհրդոյ։

Ազգ. վագֆներու գործողութեանց համար յատուկ յանձնախումբի մը կազ-մութեան մասին Քաղաքական ժողովոյ նախընթաց նստի մէկ որոշման հասու ըլլալով՝ խորհուրդն որոշեց այդ մասին իւր կարծիքը յայտագրել Քաղաքական ժողովոյ։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԸ

Պանտրմայի Պատրիարքական Փո-խանորդ Արժ. Տ. Յովսէփ Ծ. վար-դապետ Ա.լվազեան որ երէկ իրիկուն իւր պաշտօնավայրը պիտի ուղեւորէր, վերջին պահուն յետաձգեց իր մեկ-նումը։

ՀԱՆԴԷՍ ՀԱՐՍԱՆՆԱՑ

Այս կիրակի գիշեր վայելուչ ձեւով տեղի ունեցաւ ի Կէտիկ-Փաշա, Գրիգոր էֆէնտի Գայսէրեանի պսակադրութիւնն ընդ Ազն. Օր. Կիւլիզարի, դուստր Կեսարիոյ պա-տուաւոր վաճառականներէն Մհտ. Տիլիզ-եան Սարգիս աղայի։ Գրիգոր էֆ. Գայ-սէրեան տէրն է Պոլսոյ «Սար» գրատան ուր տասնեւհինգ տարիէ ի վեր կը հրատա-րակէ և կը վաճառէ օսմանեան գրական-ութեան պիտանի գրքեր։ Երկու կողմէ բազմաթիւ պատուաւոր ընտանիքներ ներ-կայ էին սոյն հարսանեաց հանդիսին որ վերջացաւ մեղրութեան արարողու-թեամբ մը։ Երկուշաբթի առաւօտ հարս-նեւորք առաջնորդուեցան Կէտիկ-Փաշայի եկեղեցին ուր տեղի ունեցաւ փեսային եւ-րէց եղբայր Գասպար էֆէնտիի նորածին մանկան մկրտութիւնը։

Բաղէշցի հայ ազգկան մը յոյն երիտա-սարդի մը կողմէ առեւանգման դէպքը ծա-նուցուեցաւ այս օրերս։ Կը հաղորդուի մեզ թէ յիշեալ ազգիկը, Օր. Վարուժանի, ազա-տողն է Պ. Վարդան Պալապանեան, դեր-ձակ ի Ղալաթիա։ Յիշեալ երիտասարդն, այս ապնիւ գործը կատարելէ ետք, կ'ա-մուսնանայ յիշեալ օրիորդին հետ, ստու-գած ըլլալով թէ ազգիկը ակամայ հետեւած էր իր առեւանգչին։ Պակի խորհուրդը կը կատարուի այս իրիկուն Ղալաթիոյ Ս. Լու-սաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ։

Գնորդին շուրջը

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԵՐ.— Ատանայի նա-հանգին վերաքննիչ ատենին ընդհա-նուր դատախազ անուանեցաւ Նահիմ էֆէնտի, ընդհանուր դատախազ վե-րաքննիչ ատենին Պերուժի, և իրեն յաջորդեց Ալի Եավէր էֆէնտի, ընդ-հանուր դատախազ վերաքննիչ ատե-նին Ատանայի, և որուն Սալիսեի աս-տիճան տրուեցաւ։

Թիֆլիսի օսմանեան ընդհանուր հիւ-պատոս անուանեցաւ Էսատ պէյ, օս-մանեան հիւպատոս Բօսթօվի։

Բօսթօվի օսմանեան հիւպատոս անու-անեցաւ Ֆէյզի պէյ, օսմանեան հիւ-պատոս Պարի և Էօզկիւնի (Անթիվարի և Տուլչինօ), և իրեն յաջորդեց Սար-գիս էֆէնտի, նախորդ երկրորդ քար-տուղար օսմանեան դեսպանատան Թէհ-րանի։

ԵՒՄԷՆ.—Վեհ. Սուլթանը գնահա-տելով ի Եեմէն գտնուող զօրագունդե-րու կողմէ մատուցուած բարւոք ծա-ռայութիւնները, իմթիազ պատուանշա-նի ոսկի շքագրաստները շնորհած էր՝ այդ զօրագունդերու գրոյներուն վրայ գե-տեղուելու համար։ Հեռագրական տե-ղեկութեանց համաձայն, այդ շքա-գրաստներ Սանաա ժամաներ են և նա-խընթաց օր ի ներկայութեան Եեմէնի կուսակալ և է. զօրաբանակին հրա-մանատար Հաճի Ահմէտ Ֆէյզի փաշան և կրօնական, զինուորական ու քաղա-քային բարձրաստիճան պաշտօնատարաց զօրագունդերն զօրահանդէս մը կա-տարեր են, յաւարտ որոյ Ն. Վսեմու-թիւն իւրաքանչիւր զօրագունդի գրո-շին վրայ զետեղեր է շքագրաստները։ Բոլոր ներկայք բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց Վեհ. Սուլթան-ին և զինուորը երիցս «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեր են։

Ահմէտ Ֆէյզի փաշան և զինուորա-կան հրամանատարաց ու սպայից կող-մէ երախտագիտութեան ուղերձ մը պատրաստուած է մատուցուելու հա-մար յետս Կայս. գահոյից։ Այդ ու-ղերձ ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի ղրկուի։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վեհմ. Բըտվան փա-շա անձնական տկարութեան պատճա-ռաւ երէկ չկրցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Անատօլուի երկա-թուղեաց Բօլթալըէն մինչեւ Էնկիւրի աւարտած մասին քննութիւնն և ստա-ման գործողութիւնը կատարելու հա-մար կազմեալ յանձնաժողովն՝ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, այսօր յատուկ կառախումբով Հայտարփաշէն Էսկի-շէհր և անդ օր մը մնալէ յետոյ Բօ-լթալը պիտի երթայ։ Յանձնաժողովն, որոյ նախագահն է Հանրօգուտ շինու-թեանց նախարարութեան երկաթուղ-եաց ընդհանուր տնօրէն Խայրի պէյ, կը կազմեն նոյն տնօրէնութեան օգնա-կան Մարկոսեան էֆէնտի, նոյն գծին շինութեան պատուիրակ դեր-գնդապետ Բաֆի պէյ, մասնագիտաց ժողովոյ ան-դամ և Պոլսոյ քարափանց ընկերու-թեան պատուիրակի օգնական Եու-սուֆ պէյ, նոյն նախարարութեան թարգմանութեանց դիւանին դեր-տնօ-բէն Յովհաննէս էֆէնտի և նոյն գի-ւանի քարտուղարներէն Գարեգին է-ֆէնտի։

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նախարարու-թեան պաշտօնատան մէջ Վեհ. Սուլ-թանին հրամանաւ կազմեալ յանձ-նաժողովն ընդ նախագահութեամբ խորհրդական Ահմէտ Բէֆիզ պէյի, խորհրդակցութիւններ կը կատարէ այն առողջապահական միջոցներուն վրայորդ յառաջիկայ գարունէն առաջ ձեռք պիտի առնուին Տրապիզոնի, Կարնոյ և Վանայ նահանգներուն մէջ, որով-հետեւ հնտասան այդ տեղերուն մէջ բոլորովին անհետացած չըլլալով, կրնայ ըլլալ որ ամառուան եղանակին Աստ-ուած մի՛ արասցէ նորէն ճարակի։

—Վեհ. Սուլթանի մէկ հրամանին համաձայն՝ կայս. պալատան քիմիա-գէտ Պենկիօվկի պէյի պաշտօն յանձ-նուած է քննել Տրապիզոնի քաղաքն ու շրջակայքը։

ՀՆՏԱԽՕ. — Տրապիզոնի մէջ հոկ-տեմբեր 14ի երեկոյէն մինչեւ 15, հնտախտի մէկ դէպք և հինգ ու նոր բռնուածներէն երկու մահեր պատա-հած են։ Բլթթանի ինչպէս նաեւ նահանգին միւս կողմերուն մէջ ո և է դէպք չէ պատահած։

Փարբերդի նահանգին մէջ հանրա-յին առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ.— Սուլթան Համիտ Նուպար փաշա, որ Եւրոպա կը գտնուէր, Աղեքսանդրիա վե-րադարձեր է։

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նախարարութիւնը տե-ղեկանալով որ ի Գուլկարիա և յԱրեւելեան Բումելի ոչխարաց մէջ երեւան ելած ծաղ-կախտն այս օրերս սաստկապէս կը ճարա-կի, հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է աւելի ուշադրութիւն ընելով արգելուլ հի-հիւանդ անասնոց սահմանագլուխէն անց-նիլը։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԵՂ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.—Կայս. Ի-րատէի մը համաձայն, Սուլթանիյէ վար-ժարանին դասախօսութեանց տեսուչ ան-ուանուած է Բ. Դրան թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Մուսթաֆա Ձէ-միլ պէյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ծովային դատարանին մէջ տեսնուած դատի մը պահուն, կրսէ «Սաա-տէթ», հաստատուեր է թէ Ֆօրժ Սինապեան անուն անձ մը խարդախութեամբ սնանկա-ցած է, հետեւաբար այդ անձ ընդհանուր դատախազութեան յանձնուեր է իրեն նը-կատմամբ հարկ եղած օրինական գործո-ղութիւնները կատարուելու համար։

ՊՐՈՒՍԱՑԻՆ կը գրեն թէ տասն օրէ ի վեր այդ քաղաքին մէջ պայծառ և գեղեցիկ օդ մը կը տիրէ։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ կին մը ձերբակալուեցաւ անցեալ օր, երբ մաքսատան Այնիյէ մթեր-անոցին մէջ գողութիւն ընելու վրայ էր։

ԶՈՒԻԿ. — Նախընթաց գիշեր Պուրկազ կղզւոյն ծովեզերը բազմաթիւ ձուկեր տես-նուելով ձկնորաց մինչեւ առաւօտ տասն հազարէ աւելի թօրիք որսացեր են։

ԲԵՐԱՑԻ պատժական ատեանն երէկ դատեց Մանօլաքի անուն հելլենացի սե-ղանաւորն և ասոր գրագիրը՝ օսմանեան հպատակ ժագ անուն անձն, որք ամ-բաստանուած էին թէ Համպուրկի վիճա-կահանութեան տոմսեր ծախած են, որոց ի Թուրքիա մուտքն արգիլուած է։ Մանօ-լաքի ու ժագ դատապարտուեցան երկու-քական ոսկւոյ դրամական տուգանաց, պայ-մանաւ որ եթէ իրենց այդ ընթացքը կըրկ-նեն, իրենց նկատմամբ աւելի խիստ պա-տիժներ ի գործ պիտի դրուին։

ՔՐԷՏԻ ԺԷՆԷՐԱԼ դրամատունը մէն մի բաժնեթղթի վրայ 15 դրուշի առժամեայ շահաբաժին մը պիտի վճարէ այս օրերս, իսկ Սօսիէթէ Օթօման դրամատունը՝ 13 ½ դրուշի։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՔ.—Հելլենական «Էլ-բիս» առագաստանաւն որ Քէօսթէնճէէն կուգար արմտիք բեռցած, Սեւ Ծովու եւ-րոպական եզերաց մօտ, ի Մանկալիա, խութի մը զարնուելով՝ խորտակուեր է։ Նաւատիր ընկղմեր են։

Հելլենական «Վէթիսիօս» առագաստա-նաւը Սեւ Ծովու բերանին մօտ բաղխում մը ունենալով «Իօանիս» առագաստանաւ-ուն հետ, երկուքն ալ ծանրապէս վնասա-ւոր են։

ՇՔՈՏՐԱՑԷՆ կը հեռագրեն թէ անց-եալները տեղացած յորդառատ անձրեւներու պատճառն, Բուֆէ գաւառակի Թապաշ գիւղին չուրջը գտնուած լերան մը վրայէն խոշոր ժայռ մը յանկարծ գլորելով լերան ստորոտը գտնուած տան մը վրայ իսկեր է։ Տան մէջ գտնուող երկու սեռէ ութ անձեր և ախոռի մէջ գտնուող տասնէ ա-ւելի անասունք փլատակաց տակ մնալով ճմրուիր են։ Տեղական կառավարութիւնն անմիջապէս փլատակաց տակէն մարդոց և անասնոց դիակներն հանելով թաղել տը-ուեր է։

ԴՐԱՄԱՆՆԳ.—Ոստիկանութեան պաշ-տօնեայք երէկ ի Պոլիս ձերբակալեցին Հա-սան ու Իմին անուն երկու անձեր, որք կեղծ քրիմիէ մը քչելու վրայ էին։ Ասոնց վրան խուզարկուելով այդ կարգի մէկ քա-նի կեղծ դրամներ գտնուեցան։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ մասնագիտաց ժողո-վոյ ճիւղերուն քննչաց տրամադրութեանը երեքեւ դրուելիք քարտուղարաց անուան-ման համար մրցման քննութիւնք կը կա-տարուին ի ներկայութեան երկրագործա-կան ընդհանուր տնօրէն Ճէմալ պէյի։

ՎՃՌԱՒԵԿ ատենի անդամ Իպրահիմ պէյ, որ պաշտօն ունի քննել Գօնեաի նա-հանգին դատական գործերն, այսօր նոյն նահանգը պիտի ուղեւորի։

ՊԷՆԿԱԶԻՒ մէջ տիրող սովուն պատ-ճառաւ տեղացի մէկ քանի ընտանիքներ անցեալները Պէրութ գնացած էին։ Այս անգամ Պէնկազիէն 418 անձինք եւս Պէ-րութ գնացած են։ Ասոնցմէ կարողութիւն ունեցողները պիտի աշխատին Պէրութի քա-րափանց շինութեան և այլ գործերու մէջ, իսկ անկարողներուն ապրուստին համար հանգանակութիւն մը պիտի ըլլայ եւ եթէ փափաքողներ գտնուին՝ նահանգին այլ եւ այլ կողմերը պիտի ղրկուին անոնց ծախ-քերը հանգանակութեամբ հոգացուելով։

ՈՒԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՔ.— Իզմիրի և Այվա-լըգի վաճառականք նոր աղերագիր մը մատուցած են Բ. Դրան, խնդրելով որ անմիջական լուծում մը տրուի ոգելից ըմ-պելեաց տուրքին գեղչման առաջարկին, որպէս զի գործարանատերք կարենան մրցիլ օտար երկիրներէ բերուած ոգելից ըմպելիներուն հետ։

Կը լսուի թէ այս խնդիր քննուեցաւ յատուկ յանձնաժողովի մը կողմէ որուն տեղեկագիրը պետական խորհուրդին մա-տուցուած էր։ Այս վերջինն, իր կարգին, Հանրային պարտուց վարչութեան կարծիքն հարցուցած էր որ իր բազմազբաղ վիճակին պատճառաւ մինչեւ հիմայ չէ կրցած որո-շում մը տալ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան քննիչնե-րէն Եագուպ էֆէնտիի պաշտօն յանձնուած է քննել Բարտպեսութեան Ա. չրջանակի կալուածական տրոց գործառնութիւնները։ Եագուպ էֆէնտի մէկ քանի օրէն պիտի ձեռնարկէ իւր պաշտօնին։

ԳՕՄԻՍԻՕՆ խանի մէջ 99 թիւ սենեակը բնակող վաճառական Մուրատ էֆէնտի, կըսէ «Մասպահ», աղերագիր մը տալով Բե-բայի ընդհանուր դատախազութեան, դատ բացած է նոյն խանին մէջ 39 թիւ սենեակը բնակող յանձնակատար Գաղդեան Գառնիկ էֆէնտիի դէմ, յայտարարելով որ իրեն սեպական 2500 ոսկիէ աւելի գու-մար մը, Բումելիի երկաթուղեաց 300 պարտատոմսեր, Բէյիի մէկ քանի բաժ-նետոմսեր և Թանկպին չորս զորգերն պա-հելով վստահութեան գործում գործած է։

ԼԻՄՕՆԱՏ ԿԱԶԷՕԶ. — Թաղպետական բժիշկ Նուրի պէյ տեղեկագիր մը մատու-ցեր է ներքին գործոց նախարարութեան, լիմնատ կազէօղներու և այլ համանման ըմպելեաց տեղական պատրաստութեան դէմ։ Այս տեղեկագիր կայս. բժշկական վարժարանը ղրկուած է որպէս զի յիշեալ ըմպելիները տարբալուծուին եւ անոնց պատրաստութիւնն հսկողութեան ներքեւ առնուի։ Նուրի պէյի տեղեկագրին եզ-րակացութիւնն այն է թէ յիշեալ ըմպե-լիներու պատրաստութեան համար կը գոր-ծածուին այնպիսի նիւթեր որք առողջու-թեան վնասակար են։

ՇԻՐԱԿՈՑԻ արուեստանոցէն ղրկուելիք ապրանքները քննելու և կարգի դնե-լու համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահու-թեամբ Առեւտրական ընդհանուր տնօրէն Իսմայիլ Հագգը պէյի։ Յանձնաժողովը քըն-նեց Այտընի և Աէյանիի նահանգներէն եկած ապրանքներն ինչպէս նաև այն է-թիքէթներն, որք պիտի գրուին Շիքակոյի արուեստանոցէն ղրկուելիք ապրանաց վրայ։ Այդ էթիքէթներու վրայ կայ օսմա-եան զինանշանը։

ԱՐԿԱԾ.—Նախընթաց գիշեր Պոլսոյ կողմ Ալի Պէյ Եօգուլուէն անցնող կառքի մը կառապանը վար խնալով թեւը կոտրեցաւ և դարմանուելու համար հիւանդանոց տար-ուեցաւ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Երկուշաբթի օրը, ի Խասգիւղ, Կայս. երկրաշարժական վար-ժարանին իմամը հանի Իսմայիլ էֆէնտի տունէն դուրս ելած ըլլալով, նախկին չա-բագործ Խըմպլը օղլու Համիկ, կը մտնէ անոր տունն ու 90 ոսկի եւ 10 մէճիտիէ կը գողնայ և խոյս կուտայ։ Սակայն, տես-նուած ըլլալով իր այս անարժան ընթացքը, լուր կը տրուի ոստիկանութեան, որ ան-միջապէս ոստիկաններ կը հանէ Օգ մէյ-տան և շրջակայները։ Համիկ, գրպանն ոսկիով լեցուցած, այն գիշերը կ'անցուցնէ Ղալաթիա հանրատան մը մէջ, և հե-տեւեալ առաւուն գինով վիճակի մէջ ձի մը հեծնելով կը պտըտէր յՕգ-մէյտանի։ Ոս-տիկանք կը նշմարեն այդ չուայտ գողն, ու ետեւէն կ'ինան։ Համիկ, տեսնելով որ պիտի բռնուի, կը թողու ձին ու կը փախչի։

Գործն իմաց կը տրուի Խասգիւղի ոս-տիկանապետ Խայրի պէյին, որ անմիջա-պէս հեծնելով Համիկին թողած ձիուն վրայ, Ղալաթիա կերթայ, այն հանրա-տունն ուր առջի գիշերը Համիկ զուար-ճացած էր։ Կը հրամայէ տնեցիներուն որ ձայն ձուն չհանեն, և ինք կը պահուրտի փոցոցի դրան ետին։ Վերջապէս գուռը կը զարնուի, Խայրի պէյ կը բանայ և մտնողին օձիքէն կը բռնէ։ Համիկին էր, գինով ու սարսափահար, ականատես բռնուող մա-կին պէս յանկարծակիի եկած։ Վրան գը-լուխը կը խուզարկեն եւ կը գտնեն գող-ցուած գումարին մէկ մասը։

ԱԼԻՒՐ.— Քանի մը վաճառականներ ընկերութիւն մը կազմած են գնելու հա-մար Թաբուկեսթօֆ ընտանիքին պատկանող չոգեշարժ ջաղացքն, ի Եէնի-Գաբու, որ անցեալ տարի մասամբ այրեցաւ։ Յիշեալ վաճառականք այս ջաղացքին մէջ ազալ պիտի տան իրենց ցորենները։

—Մարաքազաքիս հարուստ վաճառա-կաններէն Խալիտ էֆ. Թանթավի մեծ կղզիի մէջ եւրոպական նորագոյն դրութեամբ ջա-ղացք մը չինել կուտայ, Ռուսիայէն և Հուն-գարիայէն բերուած ցորեններով առաջին կարգի ալիւր պատրաստելու համար։

ԹԱՏՐՈՆ ԹԷՓԷ-ՊԱՆԸԼԻ

Պ. Սանտրէի Ֆրանսական խումբն այս գիշեր վերստին պիտի ներկայացուցէ ՈՍԿ-ԻՈՑ ԵՐԿԻՐ (Le pays de l'or) օբէռա-քօմիքը։

ՏԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 27 Դեկտ. —Պ. տը Ռէյնաքի տան մէջ 125 նոր չէքեր գտնուեր են, Խորհրդարանի բակաթիւ անդամոց կողմէ ստորագրեալ։ Վախճանելոյն նամակաց ընդօ-րինակութեան տետրակին մէջ ալ գտնուած է հանգուցեալ Պ. Պառպի մէկ յայտագիրն որով կը հաստատէ թէ 300 հազար Ֆր. ընդունած է Բանամայի գործին համար։ —Լիպո Բաուլ կ'ըսէ թէ ի Ռիւ Լաֆայէլ փոցոց թի

Քրէտիթ Ժէնէրալ	»	»	8 08
Պանք տը Բօնս	»	»	5 08
Ցօս. Շանտ է վալէօր	»	»	4 28
Ռէժի	»	»	15 36
Թրամուէյ	»	»	632
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.		88 ¾
Բաժնեմուղի Լաւրիօնի			79

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 28 Դեկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 30
» » 4 ½ %	105 10
Օսմանեան թղթադրամ Սերի Դ.	21 45
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	470
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	425
Օսմանեան երկաթուղի	88 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	358 75
Պանք Օթոման	583 75
Քրէտիթ Լիոնէ	761 25
Իտալական Ռանթ 5 %	92 85
Եգիպտական միացեալ	497 50
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 13
Օսմանիէ Օսմանեան թղթադրամ)	368 75

ԼՈՆՏՈՆ, 28

Անգլ. թղթադրամ	98 6
Օսմ. » Սերի Դ.	21 31
» » » Ա.	35 ¼
» » » Բ.	30 ¾
» » » Դ.	21 ¾
Օսմ. փոխառութիւն 1871	97 ¼
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆթանս Լոն)	94 ¼
Պանք Օթոման	13 ¾
Այտընի երկաթուղի	19
Գասպայի երկաթուղի	11 ¼
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէտ)	99
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	103 ¾
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	103 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

ՎԻԵՆՆԱ, 28

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 60
» Փարիզի »	47 87
Յօսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	168
» Երկաթուղի	44 20

ՊԵՐԼԻՆ, 28

Օսմանեան երկաթուղի	89 60
Օսմ. Ռէժի	178 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 250
» Փարիզի »	80 65

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 28

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 48

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻՆ

Ց'ԱՄԵՐԻԿԱ

Նիւյէ Վէրքէ՝ ամերիկեան թղթակիցը լուրեր կուտայ ի մասին Այվազովսկիի գործունէութեան ի Նիւ-Եորք. Հրաշակաւոր ծովանկարիչն հազիւ քանի մը շաբաթէ ի վեր կը գտնուի հոն և տասն և չորս պատկերներ նկարած է, որոց վեցը մեծ ծաւալով։ Այս գործեր ամենքն ալ կը փայլին ամենամեծ կատարելութեամբ։

Իր գործատունն այցելողներուն աչքն ամենէն աւելի հրապուրող նկարն է այն որ կը ներկայացնէ Նիակարայի ջրվէժը՝ ծիածանի մը մէջէն որ կը նըկարուի սահանքէն բխող ծփծփուն փոշիին վրայ, եթէ կարելի է այսպէս ըսել։ Կրնայ ծին չափ զանց առած է կախուած կամուրջն, օթէլները, մարդկային այն ամեն ձեռակերտներ որք կ'աւարեն բնութեան այդ վեհվայելուչ և ահեղ տեսարանին ընդհանուր երեւոյթը։

Ցեռոյ կուգայ Ատլանտեան ովկիանոսը՝ հիւսիսային քամիէն ալեկոծ։ Հոն, նկարիչն իր տարերին մէջն է և լաւագոյն եղանակով նկարած է երանդն այն ովկիանին որ հին աշխարհը կը բաժնէ նորէն։ Երկու նկարներ կը ներկայացնեն նիւթեր զորս արդէն գըտնած է արուեստագէտը.— Մոֆոֆ աշեռ— հմաշիարհայն Լբհեղեղն էտէր, խորն Արարատ լեռով, և Հրեէս ոնդէ կորդէ ծովն։ Ուրիշ պատկերներու մէջ Այվազովսկի՝ Ամերիկացի հանդիսատեսները կը փոխադրէ ի Վենետիկ, Ամալֆի, Խրիմ, Կովկասի ծովեզերքն. Մոսկուա՝ ձմեռ ատեն, և այլն։ Երկրորդ նկարա մըն ալ կայ, արեւամուտին ժամանակ ներկայացուած։

Ռուսիայէն իր հետ բերած ութը նկարներուն հետ այս տասն եւ չորս պատկերներ մէկ ամիս ի ցոյց պիտի դրուին ամերիկեան արուեստագիտական թանգարանին մէջ, այն տեղն իսկ ուր ի ցոյց դրուեցան ատենօք Վերեսչակինի նկարները, յետ որոյ ի վաճառ պիտի հանուին։

Թղթակցին խօսքին նայելով, Այվազովսկի օրուան գիւցազն է ի Նիւ-Եորք։ Իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթին, որուն ներկայ գտնուեր են մեծ ոստանին բոլոր նշանաւոր արուեստագէտներն ու գրագէտները, մինչեւ հինգ հարիւր հրաւիրեալք կան եղեր։

Արուեստագէտը մնադիր է Փեթերսպուրգ ղրկել նիակարայի և Ատլանտեանի երկու մեծադիր նկարներուն մէկ մէկ օրինակները, որպէս զի ի ցոյց դրուին հոն։

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՌ ՏԻԿԻՆ ՄԱՏԱՅԵԱՆ

Կիրակնօրեայ վարժարանը, որ պիտի բացուի յառաջիկայ յունվար 3ին, մեծ գոհունակութեամբ կ'ողջունուի կրթական գործին յառաջացման բաղձացողներու կողմանէ։

Բերայի վարժարանաց բաղմայարդ խնամակալութիւնը ընդհանուր գոհունակութեան նշաններ կը սփռէ այսու ամեն կողմ։

Իսկ Տիկին Մատակեան իր դասաւանդութեան յաջողուած երանգներով վարժուհի օրիորդներ և տիկիններ եռեփատապար պիտի կացուցանէ յինքն և նուիրէ զանոնք կրթական օգտաշատ գործին։

Կատարեալ յաջողութիւն կը մաղթենք Տիկին Մատակեանի և հնարկալութիւնն՝ կրթական խնամակալութեան Բերայի ազգային վարժարանաց։

Անուշտ կը ներուի մեզ, մեր անձնական փորձառութենէն ներշնչուելով, զգաստար մը պարզել ասանօր։

Մեր ազգի մէջ կրթութեան հոգը ամբողջովին դաստիարակին կամ ուսուցչին բեռցուած լինելն անուրանալի է, ծնողք չատ քիչ անգամ յաջողապէս օգնած կը լինին իրենց որդւոց բարեկրթութեան. յաճախ, լաւ բան մը ուսուցանելու յատկութեամբ, տգիտաբար, դէշ բան մ'ըրած կը լինին. օրինակի համար, դասարանաց մէջ միշտ բազմաթիւ են այն տղայք՝ որք խօսակցին քանի մը հարցմանց, գժուարաւ կը պատասխանեն մէկ անգամ միայն և այն կցկտուր վանկերէ կազմուած, զգցես խզզուած հագագէ մը խռպոտ ձայն մ'է կը հանի ականջիդ և կը թողուս զայն անշուշտ արհամարհելով։ Ծնողք ճնշած են մանուկն լուռ մնալ, չխօսիլ համեստութեան վարժեցնելու մտօք, ինչ որ, յայտնի է, սխալ է։

Փորձը ըրէք հայ մանկանց և պատանեաց վրայ և պիտի տեսնէք թէ քաղաքավարական կարի պարզ եղանակներն իսկ կ'անգիտեն նոքա, բարեւեցէք զիրենք, կամ յարգական բան մ'ըսէք, պիտի լռեն, պիտի կարմրին և կամ երես պիտի առնեն չվնան։ Տակաւին չունինք այն բարեկիրթ աշակերտները որոնք գիտան ըստ հարկին բարեւել իրենց հանդիպող ծանօթները։

Վարժարանի տնօրէն մ'ալ սոյն այս անքաղաքավարութիւնը մասնաւոր ըրաւ հրապարակաւ։

Ընդհակառակն Գաղղիացի մանուկը ուսած կը լինի միշտ քաղաքավարական ամեն ձեւակերպութիւն. գիտէ խօսիլ, լռել, հնազանդիլ, պատուել, յարգել, պարտաճանաչութիւն և այլն զորս ուսած է ընտանեկան յարկի տակ ոչ թէ դպրոցէն։ Առանց մօրը գիտակից օգնութեան՝ մանկան կրթութիւնը, լոկ ուսուցչին կողմանէ չատ թերի բան կրնայ լինիլ եւ ահա այս կաղ ընթացքն է որ հայ ուսուցչին գործը կը դառնացնէ միշտ։

Տիկին Մատակեանէ պիտի խնդրէինք որ կիրակնօրեայ վարժարանին մէջ գէթ մէկ ժամու տեւողութեամբ հրապարակխօսութիւն մը կատարէր նիւթ ընտրելով «մանուկը և պատանին» տան մէջ։ Կամ ուրիշ կերպ ըսելով, մօր պարտքը՝ այսինքն տըրուելու բարեկրթութիւնը մանկան կամ պատանիին մօր կողմէն։

Ասիկա գործադրել դժուար չէ, պարզապէս պիտի նկարագրէ և բացատրէ թէ մանկիկ մը ի՞նչպէս պէտք է խնամել, մանուկը խօսակցութեան վարժեցնել, բարին ու չարը տղային ճանչցնել, մանուկը վարձատրել, պատժել, չոյել, սիրել, սաստել, մարդավար ընել, քաղաքավար ընել, բարեկիրթ ընել, հնազանդութեան վարժեցնել և այն և այն։

Եւ այս դասուն հրաւիրուին ունկնդրել թէ՛ ուսեալ և թէ անուս տիկնաք և օրիորդք որք խուռներամ պիտի դիմեն ամեն կիրակի ունկն դնել յուշիկ տիկին Մատակեանի ի Բերա Աղջկանց արհեստանոցի չէնքին մէջ։

Իսկ վճարման կամ փոխարինութեան գալով՝ կարելի է մտից գին մը որոշել հանեստիկ, որուն կարենան համակերպիլ ամեն դասակարգի յառաջդիմասէր տիկնայք և օրիորդք։

ՑԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

92 դեկտ. 14 Բերա

ԴԵՂՋԱՆԻԿՍ

Իմ սենեկիս առաստաղէն իւր վանդակ կախուած է զերծ փորբիկ ղրեակ մ'օդայնի։
Ոյր մէջ Ջառած ոսկեփետուր իմ Ջուշնակ,
Ցաճախ կ'ըլլայ առարկայն մեր նայուածքին.

Եւ հիասքանչ ամենքն անոր կը նային,
Երբոր Ջառած Ջառին վերայ բարունակ,
Ջայնակցելով իմ երգերուս սիրային,
Կը զեղգեղ իւր զեղօններն շարունակ։

Դեղձանիկիս բաղցրիկ երգերն ինձ հիմա
Սոխակներուն զեղգեղանքներն կ'ածեն յուշ,
Զորս, ներա հետ, այն աղջիկան հոգեմայ,

Որ կը սիրէր եղանակներն դա՛շն, անուշ,
Լուսնի գիշեր կ'երթայինք, մինչ զուարթագին
Լքսել հեշտու, նըստած խորքը Ջաւս տրին։

Մազդիրիլիզ, Դեկտ. 4 ՏԱՅՐԵՆԱՑ

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՏՈՍԹՕ, 11 դեկտ.

Մամուլը միշտ սպեղանի եղած է յանիրաւի անուանարկեալ հասարակաց պաշտօնէից. ասոնք իրենց արդար բողոքներն մամլոյ յանձնելով մասամբ մը կը փրկեն իրենց կրած զրկանքներէն. մենք ևս նոյն սփոփանքը կը փնտռեմք «Արեւելքի» սիւնակներուն մէջ։

Շարունակ 14 տարիներ թէ Սուլթանիէ ճեմարանի մէջ, թէ Բերայի ազգային վարժարանաց մէջ և թէ քաղաքիս Ս. Ցովհ վարժարանի մէջ դաստիարակութեամբ զբաղելէ վերջ՝ յանկարծ օր մը զմեզ «Հայրենիք» թերթին դիտողութեանց ենթակայ կը տեսնեմք. կ'ենթադրեմք թէ «Հայրենիք» սխալ տեղեկութիւններ ընդունած է անշուշտ և վարժարանիս վիճակը ու ծրագիրը կը համառօտենք իրեն, բայց նա կը շարունակէ իւր հարուածներն որք մինչեւ ցարդ անբացատրելի կը մնան մեզ. ի զուր կը շարունակեմք գրել այդ թերթին թէ իւր թղթակիցներն անձնական նկատումներէ դրդեալ են, «Հայրենիք» կը հիւրընկալէ միայն մեր հակառակորդներու յօդուածներն և կը յաղորդ՝ անտարակոյս անգիտաբար՝ քաղաքիս յետադիմական մասին յաղորդութեան պատճառ հանդիսանալ, որոյ տխուր արդեանց վրայ խօսիլ առ այժմ աւելորդ կը համարիմ։

Մնամ յարգանօք
Ա. ԿԵԼԻՊՕՂԵԱՆ

ՆՈՐԱՎԷՊ

ԱՆՁՆԱՍՊՆԴ

Ա.

Դատաստանական գործերէն մին, այն որ այս վերջին տարիներս հասարակաց կարծիքը այնքան զբաղեցուցած է Ֆրանսա և որ ամենէն խորհրդաւորն ըլլալ կը թուի, «Մօպրօն-Լբկրասի դատը» կոչուածն է որ պարզուեցաւ այս խնդրոյն մէջ խառնուող անձանց միայն յանկարծակի մահուամբը։

Բաներու տարեկան մանկամարդ աղջիկ մը, որը, Օր. Սիւզան Մօպրօն, ամբաստանուած էր, իւր խնամակալին մահուընէն վերջ, կտակ մը կեղծած ըլլալուն որով այս վերջնոյն յաջորդութիւնը իրեն կապահովէր, ի վնաս բուն ժառանգորդուհւոյն, այրիի մը, Տիկին Լբկրասի, հանգուցելոյն քոյրը։

Տիկին Լբկրաս ժառանգութիւնը ետ կը պահանջէր։

Իւր եղբօրը հոգեզաւկին հնարած կտակին կեղծ ըլլալը կապացուցանէր, դատաւորին ներկայացնելով կտակ մը որ ալ եւ տարակոյս չէր ձգեր մեռեալին կամքին վերայ՝ զինքը չկողոպտելու համար, սակայն այն, կըսէր այրին, գրուած էր Օր. Մօպրօնէն կտակատարին մահուընէն վերջ, մինչեւ իսկ կակնարկէր թէ մանկամարդ աղջիկն, իւր դժբաղդ եղբօրը հարստութիւնն աւելի շուտ վայելելու համար, նորա վախճանը փութացուցած էր, ամբողջ գիշեր մը բաց ձգելով պատուհանն այն սենեկին ուր նա օրհասական էր արդէն։

Այս կրկնակի ամբաստանութենէն, արդարութիւնը մի միայն կրնար կեղծ կտակը ուշադրութեան առնուլ, միւս ամբաստանութիւնն անկարելի ըլլալով հաստատել սակայն ասիկա բաւական էր եղեռնական հարցաքննութիւն մը պատճառելու որուն միջոցին այս խնդիրը քննելու պաշտօն ունեցող հարցաքննիչ դատաւորն՝ երթալով կը համոզուէր Սիւզան Մօպրօնի յանցապարտութեանը վրայ։

Բանտարկեալ և ամէն յարաբերութենէ ու տակաւին փաստաբանի մը խորհուրդներէն զրկեալ, մանկամարդ աղջիկն այսու հանդերձ կը պաշտպանէր ինքզինքն ազգուութեամբ, գժբախտաբար իւր ճիգերն անօգուտ էին և, կամայ ակամայ, անաչառ դատաւորն կը ջանար բոլոր իւր փաստերով յանցաւոր կացուցանել մանկամարդուհին։

Վերջապէս բանտէն հանեցին զինքը եւ ամբաստանեալը կրցաւ տեսակցիլ այն փաստաբանին հետ որ որ ընտրած էր. առանց զնա ճանչնալու, պարզապէս իւր համբաւէն։

Այդ անձին անունը Ռաուլ Ռէմի էր։

Թէպէտ Բարիզու փաստաբանական կաճառին ամենէն երիտասարդներէն էր, սակայն իւր ազգու ճարտարախօսութեամբ եւ գիտութեամբ իւր ապագայն փայլուն կերպիւ ապահովող անձ մը կը նկատուէր։

Ի լուր Օր. Մօպրօնի կոչման, վազեց նա, իւր պաշտպանելոյն վիճակին վրայ շահագրգռեալ, զի լրագիրք հրատարակած էին վաղուց այս հետաքրքրական դէպքը։

Դեռ ոչ է որոշում մը տուած չէր, չը կրնալով կարծիք մը գոյացնել՝ ամբաստանեալը լսած չըլլալուն. բայց երբոր, բանտին սեւ չրջանակին՝ նեղ ու փոքրիկ մերկ պատերուն մէջ իւր դէմը կանգնեցաւ Սիւզան Մօպրօն իւր գժբախտութեամբ ընկճեալ, գեղեցիկ մարտիրոսուհւոյ մը գեղով, ճշմարտապէս կախարդիչ իւր սիինքի ակնարկներով, գգուանոյշ և խորհրդաւոր, իւր չիկագոյն մազերն ոսկեգոյն պակի մը նման չրջապատելով նրբագիծ դէմքին կաթնային ըսպիտակութիւնը եւ իւր ալէձեւ իրանն. երբ նա լսեց իւր անմեղութեան վրայ բողոքելն, համոզուեցաւ որ անմեղ էր այն ոճրէն որով կ'ամբաստանէին զնա և սկսաւ նախանձախնդիր ըլլալ Օր. Մօպրօնի վտանգեալ պատուոյն, իբրև իրենն։

Այնքան հանձարեղ որքան եռանդուն զայնս պաշտպանելու, Տիկին Լբկրասի գործոց մէջ յանցապարտութեան ապացոյցներ փնտռեց։

Այդ կնոջ կենաց անցեալն սկսաւ խուզարկել և յաջողեցաւ ապացուցանելու թէ, շահախնդիր և երկար ատեն խորամանկութեամբ ու նենգութեամբ ապրող, չէր դադրած Սիւզանի վնասել ուզելէ և, բըռնելու համար այն ժառանգութիւնը որ իրմէ խլոյս կը տար, այդպիսի կտակ մը իրեն գէնք կընէր զոր ժամանակաւ գուցէ իւր եղբօր արբեալ եւ կամ խիստ տկար վիճակէն օգուտ քաղելով ձեռքէն խլած էր։

Մի քանի շաբաթ յետոյ, Տիկին Լբկրաս, ըստ կարգի ձերբակալուելով, ոճրագործ ատենին առջև երեւցաւ և, հակառակ իւր յուսահատ բողոքանաց, դատապարտուեցաւ ժամանակաւոր տաժանակիր աշխատութեան։

Իսկ Սիւզան, շնորհիւ իւր պաշտպան-փաստաբանին, իւր ազատութիւնը կրկին ձեռք կը բերէր։

—Ինչպէ՞ս պիտի կարենամ իմ երախտագիտութիւնս յայտնել ձեզ հարցուց նմա յուզմամբ երբ, այդ մեծ օրուան հետեւեալ օրն, զիրար տեսան։

Խօսած պահուն, միանգամայն անոր կարկառած էր իւր ձեռքը. Ռաուլ այդ ձեռքը իրեն ձեռաց մէջ պահելով, պատասխանեց.

—Քանի որ ինձ կը կարկառէք այս ձեռքը, ինձ շնորհեցէք դայն, կը սիրեմ զձեզ անկեղծապէս։

Սարսռաց Սիւզան, բոլորովին զարմացած և, յանկարծուստ ժպտունելով, զայն դիտեց, վարանեալ, առանց հասկնալու սակայն որովհետեւ կը պաղատէր նա աչքք, այդ սիրով չրջապատեալ զգաց ինքզինքը և հառաչեց.

—Բուկդ է.... պահէ զայն։

Ամիս մը յետոյ, Օր. Սիւզան Մօպրօն ցիկին Ռաուլ Ռէմի կը կոչուէր։

Բ.

Երեք տարիներէ հետէ ամուսնացեալ, երջանիկ ու հանդարտ էին, եւ ո՛չ մի ստուեր կ'աւարէր իրենց երջանկութիւնը։ Միակ զաւակ մը ծնած էր։ Իւր հօրը համբաւը երթալով աւելի փայլած էր, փառք, պատիւ, հարստութիւն, ամեն ինչ հրաւալի կերպիւ կը չրջապատէր զիրենք։ Սիւզանի գեղեցկութիւնը աւելի պայծառացած էր աւելի ազնիւ սիրոյ մը վայելքներուն մէջ։ Բաւական էր զանոնք տեսնել միասին հանդարտաբար։ Երբէք երկու էակներ չը տեսնուեցան, վերին աստիճանի բարձր ու ազնիւ զգացմամբ, միմեանց համար ծնած. իրենց կենաց հրապոյրը այնքան էր որ Ռաուլ Ռէմի յանախ կը հարցնէր ինքնին թէ այդպիսի կիրք մը ու խանդ մը, ուշ կամ կանուխ, արկածներ չպիտի՞ բերէր իւր տանը գլխուն։

Այդ երկիւղն, բարեբախտաբար, շատ քիչ անգամներ իւր ըզեղին մէջ չրջան կ'ընէր. այլ սակայն երբոր իւր սիրոյը պատէր ադով իւր դառն մտածմանց հետ, հարցմանց և տարակայսներու կոյտ մը կը բերէր որոնց դէմ իւր սէրը չէր կրնար ամբարտակ մը կազմելու։

Այս վրդովիչ վայրկեաններուն մէջ, իւր տենդոտ յիշատակները զինքը անցեալն մէջ կը փոխադրէին, դէպ այն դէպքերուն, որք, հակառակ ամեն բանի, խաւարչտին էին, որոնց կը պարտէր Սիւզանը ճանչելու առիթը։ Իւր երեւակայութիւնը կը տաւառնէր դէպ այն եղերերգական եղելութեանց յորում մանկամարդ կինն քիչ մնացեր էր որ զոհ երթար եւ, յանկարծ այդ խորհրդաւոր գաղտնեաց չկարենալ թափանցելու կիրքէն մղեալ, նմանապէս այրի Լբկրաս կնոջ բողոքներէն յուզեալ, որք միշտ իւր ականջին կը թրթռային, ո և է ստուգութեան մը հասնիլ կը ջանար, փափագող միշտ գիտնալու թէ երկուքէն որը՞ ճշմարտութիւնն ըսած էր։

Այս վշտագին տարակոյսը ակամայ էր, ինքզինքը կամքաստանէր իբր թէ ոճիր մը գործած ըլլար։ կը ջանար իրմէ հեռի վանել մտածելով թէ Սիւզանէն կասկածիլը, անոր նախատինք մ'ընել էր, այդ անքիծ ոգւոյն սրբութեան արատ մը՝ յորում իրենց միացման օրէն ի վեր չէր տեսած ո և է յուզում մը և կամ հակասութիւն մը, մինչեւ իսկ որ և իցէ ակնարկութիւն մը, ակամայ կամ ո՛չ, կը յուզէր այնքան երկար ատենէ ի վեր կատարուած դէպքերն։

Այս ամօթալի ճգնաժամներն, որոնց տագնապներով և վէրքերով կը չարչարուէր, իւր միտքն կը վանէին մեմիայն ինքզինքը լքանելով կատաղութեամբ իւր տարփանաց որք միմիայն հանդարտութիւն եւ մոռացում կուտային իրեն։

Ցայնժամ բաւական ժամանակի համար նորէն կսկսէր ապրիլ ապահով և երջանիկ, մինչեւ այն օրն երբ, յանկարծ իւր ցաւը, զոր ձարտարօրէն ծածկած էր Սիւզանէն, վերստին զինքը կը գրաւէր, տարակոյսի անգթութեանց մատնելով, ստիպելով դատապարտեալ այրիին վրայ մտածելու, այն զժբաղդ կնոջ որ իւր պատիժը կեդրոնական բանտի մէջ կը կրէր եւ որուն յուսահատ դէմքը կը ներկայանար իւր աչաց, մինչ իւր շրթանց կը հասնէր սա աղաղակն զոր գժուարաւ կը զսպէր։

—Եթէ սակայն անմեղ էր նա՞...։

Ամխնեցով այսպիսի տարակոյսներ կը ըելու վշտն ունեցաւ երբ առաւօտ մը, Ռաուլ Ռէմի Ֆլէքմօնի կեդրոնական բանտին տնօրէնէն նամակ մը ստացաւ ուր արդելքի տակ էր այրի տիկին Լբկրաս։ հիւանդ եւ վերջին ծայր դժբաղդ, այդ թշուառն փափաք յայտնած էր Սիւզանի ամուսնոյն վստահիլ խղճի գաղտնիք մը և դիմած էր բանտի տնօրէնին զինքը դատապարտել տուող փաստաբանէն խնդրել որ իւր քովը գայ։

Ռաուլ շվարանեցաւ վայրկեան մ'իսկ։ անոնցմէ էր որ օրհասականաց խնդիրքները նուիրական կը սեպեն։ Եւ յետոյ, գուցէ կը յուսար իւր ստանալիք գաղտնեաց մէջէն այնպիսի ստոյգ ապացոյցներ քաղել որք պիտի հաստատէին տիկին Լբկրասի յանցապարտութիւնը։

Հետեւաբար, նամակը ընդունելուն պէս, մեկնեցաւ, առանց Սիւզանի ըսելու իւր կարճ ճամբորդութեան պատճառը եւ երկու ժամ վերջը, հոգեվարքին մնարին քովն էր։

—Շնորհակալ եմ գալուդ, պարոն, հառաչեց այրին, գնա տեսներով։ Այս աշխարհէս հեռանալէս առաջ, կուզէի, մինչեւ իսկ եթէ ադով ձեր կեանքը վրդովէի, յայտնութիւն մը ընել ձեզ, զոր կը պահանջէ իմ յիշատակիս պատիւը։ Դերագոյն դատաւորին առջեւ երեւնալու պահուն, չեն ստեր։ Այդ ահռելի վայրկենին մերձեցած եմ և ինչ որ պիտի ըսեմ այժմ, ճըշմարտութեան արտայայտութիւնն է։

—Ի՞նչ է այդ, չո՛ւտ ըսէ, ըսաւ Ռաուլ անձկալից։

—Դուք գատապարտել տուիք զիս, պարոն, դատապարտել տուիք խարդախութեան ոճրով. պէտք է գիտնաք որ այդ ոճիրը ես չը գործեցի, և անիրաւաբար է որ, երեք տարիներէ ի վեր, բանտարկեալ եմ, անիրաւաբար այս պատիժը կրելով այդ յանցանքը կը տուժեմ։

—Դուք իսկ հաստատեցիք ըսածներս, խեղճ արարած, և տակաւօսութեանդ համոզուեցար...։ Պէտք չէ՞ որ այժմ ես ենթադրեմ թէ դեռ կը ստէք...։

—Ցանուն այն Աստուծոյն որ զիս պիտի դատէ քիչ յետոյ, կը հաստատեմ ըսածս և միմիայն ճշմարտութիւնը յայտնելս։

—Ուրեմն կի՞նս կ'ամբաստանէք, ըստ Ռաուլ ինքնիրմէն դուրս ելած... զի վերջապէս յանցաւոր մ'ըլլալու է, և եթէ դուք չէք...։

Վերջին ճիգ մ'ընելով իւր բոլոր սպառեալ զօրութիւններն հաւաքեց և պատասխանեց.

—Ոչ զոր կ'ամբաստանեմ, միմիայն կ'ըսեմ թէ անմեղ եմ ես։

Անգամ մ'ևս, Ռաուլ Ռէմի ուզեց բողոքել համոզուելով թէ, այդ յայտարարութեամբ, մահուան անկողնոյն մէջ, Լբկրաս այրին նպատակը ուրիշ բան չէր բայց եթէ Սիւզանէն վրէժ լուծել։ Բայց օրհասականն չէր լսեր զինքն այլ ևս. խկոյն գեսինը ինկած էր, վերջնոյն յառաջակայ դառնացանքով մը և իւր դեղնած շրթունքներէն միայ բառ մը դուրս կ'ելնէր զոր մինչեւ վերջը կրկնեց.

—Այո, անմե՛ղ եմ... անմե՛ղ... անմե՛ղ... անմե՛ղ...։

Գ.

Այս յուզմունքից զեպքն Ռաուլ Ռէմի երջանկութեան ու կենաց կրճատման պատճառը պիտի ըլլար. մեռեալին խորհրդաւոր խօսքերը զինքը տակն ու վրայ ըրած էին։

Ի՞նչ պիտի ընէր այժմ. պիտի համարձակէ՞ր հարցաքննել զՍիւզան, անոր բերանէն բղխը մը և կամ խոստովանութիւն մը խլել ջանալու։ Ի՞նչ օգուտ։ Մինթէ միշտ չպի՞տի ընկրկեր այդ խոստովանութենէն, չարունակ յամառած ըլլալով զայդ ընելու։ Գալով գանգատանաց, զո՞վ պիտի համոզէր։ Մինթէ աւելի նախամեծար չէ՞ր այս խնդիրը ինքնիրեն խզել և բնաւ չխօսիլ ու չմտածել ատոր վրայ, ոչ ալ բան մ'ըսել Սիւզանի ինչպէս նաեւ ուրիշի։

Նոյն երեկոյն Բարիզ վերադարձաւ, տխուր, յուսահատ, և այն հիւանդ վիճակին մէջ ընկղմեալ, ոչ թէ ստուգութեամբ, —ոչ մէկ բանի վրայ ստոյգ էր դեռ,—այլ ասկէ աւելի դէշ բանէ մը, տարակոյսէն, եպերելի և անգութ տարակոյսէ մը ուրկէ այն ատենէն կը շարչարուէր որ իրեն կը թուէր թէ, մինչեւ իսկ Սիւզանը խոստովանած ըլլար, զինքը նուազ պիտի տառապեցնէր քան այն անստուգութիւնը որուն ենթարկեալ էր։

Իւր տունը վերադառնալով, առանց իւր կնոջ յայտնելու իւր տագնապեցուցիչ տխրութեան պատճառներն, խիստ չատ յոգնութիւն պատրուակելով, իւր սենեակը քաշուեցաւ և ուզեց միայնակ մնալ։ Եւ երբ հոն ուէվրվէռ ի ձեռին վերջ պիտի տար իւր կենաց, խուսափելու համար այն տարակոյսէն որ սիրտը կը կրծէր և գուցէ անողորմ պահելու համար Սիւզանի պատիւը որ իւր որդւոյն մայրն էր, իւր կնոջը սենեկէն արձակուած հրապէնի մը պայթիւնը իւր ուշը գրաւեց և քիչ յետոյ զՍիւզան անկողնոյն վրայ տարածուած գտաւ, սիրտը գնդակով մը ծակուած, ձեռքը տակուին բռնած այն ուէվրվէռն որով, յիմարացած այն յայտնութեամբ որդ տեղակայած էր իր ամուսնոյը, ինքզինքը սպանած էր։

ԷՐՆԻՍԹ ՏՕՏԷ

Թարգմ. ԼԷՈՆ ԹԻԹՕՍԻԱՆՑ

ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ ԼՈՒԾՈՒՄ

«Արեւելքի» երեքշաբթի աւուր թուով առաջարկուած հանելուկին լուծում ղըրկած են մեզ 29 անձինք, որոնցմէ 26ը զըտած են ճիշտ լուծումը։ Անոնք են՝ Օր. Անանիկ Շիրինեան, Տիկին Արաքսի Դ., Տ. Քալամաճեան, Մկրտչ Ֆինճանճեան, Ժիրայր Էլիկիւզեան, Հայկ Դ. Գալանեան, Յովսէփ Բողոքայանեան, Ց. Գ., Մ. Գ. Զիթճեան, Ստեփան Օրբէլ, Ղազարոս Կ. Փորեաճեան, Դ. Գ. Անդրանիկեան, Արամ Մ. Փափազեան, Ռ. Գ. Գ., Լեւոն Քալանոզեան, Ց. Ց. Մ., Գ. Ս. Գաբրիէլեան, Մարտիկ Ս. Անդրէասեան, Վահան Գալուստ, Օրօրա, Մ. Ա., Աբրահամ Շատանեան, Ց. Ա. Շիշմանեան, Գ. Թօփուզեան, և Ց. Հազարապետեան։

Օր. Շիրինեան, որ առաջնութիւն ունի, կը ստանայ «Պետիկի կողմէ խոստացուած մրցանակը, վեցամեայ բաժանորդագրութիւն անգլ. «Միլիոն» պատկերազարդ շաբաթաթերթին։ Հանելուկն էր հետեւեալը.

«Ուժ հարիւր հինգն և քառասունը՝ չորս հազարով բաժնէ և գտիր զիս»։

ԼՈՒԾՈՒՄԸ

805=800+5 | 4000 | 20+60=40

Պ Ե | Տ | Ի Կ

Ինչպէս կը տեսնէք, 4000ը բաժնած է 805ն եւ 40ը։ Եթէ առաջնութիւն ունիմ, թող Պ. Պետիկ դէլէ՛ մը... (լրագի՛ը, ուրիշ բան չ'հասկցուի) ղրկէ և ընդունի բարեւներս։

ԱՆԻՍ Մ. ՇԷՐԷՆԱ

ԶՈՒՍԱՐՃԱԼԻՔ

Բարիզի մէջ գիւղացին մէկը ոչխար մը գողցած ըլլալուն առթիւ ուղղակի քահանային կը դիմէ և իւր գողութիւնը կը խոստովանի։ Քահանան կը պատուիրէ որ անմիջապէս ոչխարը իւր տիրոջը յանձնէ։ հետեւաբար մէջերնին հետեւեալ խօսքերը տեղի կունենան.

Գիւղացին։—Ես ոչխարը կերայ։

Քահանան։—Կերա՞ր, ուրեմն գժոխք պիտի երթաս, որովհետեւ անդին աշխարհի մէջ ոչխարը պիտի գայ քու գողութեանդ վկայութիւն ընելու։

Գիւղացին։— Ոչխարը պիտի գա՞ի, ուրեմն ինչէ՞ն վախնամ, ոչխարը գալուն պէս կը բռնեմ տիրոջը կը յանձնեմ, ալ մեղքէ կ'ազատիմ։

* * *

Ուսումնասէր մարդ մը իւր ագան քովը նստեցունելով։ «Տղա, ուսմունք սովրելու համար ինչո՞ւ չես աշխատիր։ այս ծուլութեամբդ ապագդ ի՞նչ պիտի ըլլայ։ ընկերներդդ ետ մնացած ես, չմ՞ս ամչնար։» Ուրիշ ասոր նման խել մը խրատներ կուտար։ Տղան ձեռքը գտնուած փոքրիկ ոսկորի մը ծակէն նայելով։ «Հայրիկ, այս ծակէն քեզ կը տեսնեմ», կ'ըսէ։

Գասպար

ՑՈՒՇՔ

Վարանամիտ մարդիկ ամեն բանի մէջ անպատեհութիւն կը տեսնեն և ոչ մէկ բանի մը մէջ առաւելութիւն։

—Ժամանակն երկու թեւեր ունի, մին մեր ուրախութիւնները կը տանի և միւսը մեր արտասուքները կը սրբէ։

—Ժամանակը չատ երդումներ և չատ յիշատակներ մոռցնել կուտայ։

—Եթէ ջանայինք մեր պակասութիւններն ուղղել և ուրիշներուն պակասութեանց աչք գոցել, յայնժամ սէրը և բարեկամութիւնը յաւիտենական կըլլային։

—Մարդ իւր սրտով կ'ապրի և ոչ թէ մտքով։

Տ. Զ.

ԱՊԱՌԵՍ ՀՈՅԹԱՅԹՈՒՄ ԴԻՐՔԵՐՈՒ

ՊԱՅՄԱՆԵՐ ՎԱՃԱՌՄԱՆ

Դիրքերը կը տրուի փարիզի գնով

100 ֆրանքի և ասկից պակաս ամեն յանձնարարութեան համար վճարում մը պիտի ըլլայ ամսական

ՀԻՆԳ ՖՐԱՆՔ

Փոխադրութեան ծախքը գնողին վրայ է.

Մեզ հետ յարաբերութիւն ունեցող անձերէն կը խնդրուի որ երբեմն մը մեր տան տեղը գայ։

Ա. Տ. ԶՈՒՀԱՆԵԱՆ

Գալաթիա, 10, Խալիքոր խան, Գալաթիա 10,

334

5

Օ ԳԱՄԵԼԻԱ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԻՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,650,872

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆ

ԻՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,930
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեացակամ երախտաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք նենգակացնել։ Նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած Ֆասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՑՄ** ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա· սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ· Պոլսոյ վերոյիշեալ ծրեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ

Ինչաթը ասքէրիէ խլուն 100,000 ատէտ քեազըտխանէ քէրբիճ թուղաթը միանգամայն գօնուլտուղունտան, քեանունը էվէլին 20 նճի բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի Փէրտասը 100 ատ 5 թէնզիլաթը մուգաբրէր օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն ինչաթը ասքէրիէ տայիրէսինէ մուրաճաաթ իթմէլերի։

Նո· 55 3—3

Ամէն անոնք, որք կ'ուզեն ճաւայի և Զինու ճշմարիտ թէյ խմել, պէտք է դիմեն Կ· Պոլիս, Պահչէ-Գարու, ձէլալ պէյ խանի կից թիւ 10 ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատունը, որու զանազան տեսակ թէյեր թէ՛ տեսակի աղնուութեան, թէ՛ ճաշակի և հոտի անուշութեան և թէ՛ գիներու ժամանութեան կողմանէ անհամեմատելի են։

Ցիշեալ վաճառատան թէյերը Թուրքիոյ բոլոր թէյավաճառաց քով կը գտնուին ի վերեւ դրուած մարքայով, որու կեղծերը ելած ըլլալով պէտք է զգուշանալ։

342 19—50

ԱԹԱԶԻՆ ԿԱՐԳԻՇՈՒԹԵՆԱՐԻ

Եղբարք Ամէլիոյ, Կ· Պոլսոյ և Օրթաքոյի դիմաց

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼԸՆ ՈՐԴԻՔՆԵՐԸ

Առուտուր	Թիւր	Առուտուր	Թիւր	Առուտուր	Թիւր
Աղտամար	2000	Գիւմիւկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անէլիս	3000	Կալիլէօ	5500	Բանանէր	1700
Աբօլլ	5500	Կիդանօ	2200	Բլանէ	1500
Աբկ	2300	Կոզը	1800	Բոլը	1000
Արիսգաբ	3000	Կրօսնօ	2200	Բուրիդ	2800
Գասանօ	3000	Հիրը	2000	Իսպանիօ	4400
Գրէսանիս	2200	Հիսարլէ	3800	Բինալլը	3200
Գրամ	2000	Հինտուա	7000	Բոլը	3000
Զէֆիալը	8800	Հումգէր	1200	Բամէ	3500
Գէլբրը	2600	Ալանէ	5000	Բօղարիս	3500
Գալիբաս	2500	Ճիւնօ	2800	Ալէբիս	4000
Գամէ	2100	Քէլբ	2000	Ռանգիակ	8200
Գաբա	2000	Քալբիս	4200	Սարդօ	2000
Գօմ	2700	Քօմնօ	2200	Սիրիս	2000
Զիբակ	5000	Լէս	2000	Սարենսօ	4300
Գրիս	2500	Լէքանէթ	4500	Թ· Բուրբան	3000
Գալբրաս	8400	Լիմօնս	3000	Թուրս	1200
Ֆիգ	2500	Մայսի	1500	Թօրիսա	2800
Տամնօ	2500	Մարանկօ	4300	Թորբիսա	900
Տուբ	4800	Մարգէլլը	6500	Ուրդինս	5000
Տրաբ	2100	Մելը	2000	Վալիաբրնս	5000
Իսպանս	2600	Մուրինս	3100	Նէնս	3600
Լիսարաս	3000	Նիլս	2000	Զէպրա	1000
Լէքէթրը	3200	Օբլանս	3000	Տիմպանս	200
Էրաբ	2600	Օթելլս	5000	Ճրմաբ	200
Ֆալբան	800	Օգրանս	4500	Զէբ	140
Գէս	700	Օգէ	2000	Մոսքիս	120
Էմիրբան Մանարք					8000
Բիրմիրեն Մանարք					8000
Լէդիրեն Մանարք					8100

«Կրօսնօ» շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հալէպն ատ հասաւ։

«Տրաքօ» շոգենաւը, նաւապետ Բիքբրին, այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ ընդհանուր վաճառքով, և յուսնվար 14ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլսոյ համար։

Ուսանողներու համար ամէն գնահատութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ· ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՐԻՇՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա

293

ՔԻՆԻՈՄԻ ԳԻՆԻ

Ա· ԼԱՊԱՌԱԳԻ

Դեղագործ անդամ բժշկ· ժողովոյն Բարիզու

ԼԱՊԱՌԱԳԻ ՔԻՆԻՈՄԸ կը միացունէ Քինքինայի կեղծուէ բոլոր օգտակար սկզբունքներն, որոնցմէ քանակութեամբ։

«ԼԱՊԱՌԱԳԻ ՔԻՆԻՈՄԸ՝ քինքինայի բոլոր յատկութեան խառնուրդն ու հաւաքածոյն է։ Քինիոմի քանի մը կրամներ սիւ և նոյն ազդեցութիւնը յառաջ կը բերեն ինչ որ կ'ունենան Քինքինայի քանի մը լիտր»։

ՕՕՊԻՄԷԼ

Ուսուցիչ դեղագործական կարժարանին Բարիզու։

«Մանաւանդ կազդուրիչ դեղերուն ամենէն ազդուն է ապա»։

Տօքթոր ՎԱՀԻՐ

Գլխաւոր բժիշկ զինուորական հիւանդանոցաց Ալժէրիոյ

«Ա· ԼԱՊԱՌԱԳԻ ՔԻՆԻՈՄԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն օգտակար լրացումն է քինինի ընդհանուր ներքերու գործածման համար։ Մասնաւորապէս նշանաւոր արդիւնքներ կ'ունենայ հին ներքերու և ճամբայի սխտաժէտութեան դարմանման համար»։

Ուսուցիչ ՊՈՒՇԱՌՏԱ

Ամանային շոգերու կամ տաք կլիմայներու մէջ մասնաւորապէս մթնոլորտին ճնշողական ազդեցութիւնը կը վանէ։

Ա· Լ·Ա· ՌԷՆԻ ՔԻՆԻՈՄԻ ԳԻՆԻՆ ճաշէն յետոյ կ'առնուած իբր ապահովիչ գինի, մեկ գաւաթ։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ· Ի ԲԱՐԻԶ· ԹԱԳՈՊ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 19, ՏՈՒՆ Լ· ՖԻԼԻՊ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱՏԵՂԻ ԿԱՐԱՍԵԱՑ ՀԻՄՆԵԱԼ

ԷՕԺԻՆ ՌԱԲԱԲՈՐ ՊԷՅԻ ԿՈՂՄԷ

Բերա, Սարըզ Ադամ փողոց թիւ 21, Լիւբսէնպուրկի բաղանեաց մօտ
Կալաթա, Վօյվոտա փողոց, Կիւմիշլիւ խան, Ֆրանսական նամակատան դէմը

Ամէն կիրակի վաճառուած հանրային միջոցաւ բարեացակամ ազդարարութիւն

Ամէն կիրակի վաճառուած հանրային ազդարարութիւն

ԵԹԷ ուզէ է նիւթ մը ունիք վաճառելու հանրային աճուրդով կամ սակարկութեամբ։

ԵԹԷ կուզէք օգտուիլ լաւ առիթներէ։

ԵԹԷ պէտք ունիք ծախու նիւթերու վրայ կանխավճարներու։

ԵԹԷ կուզէք ամենայն ապահովութեամբ առանձնել կարասիներ, արկղներ, ծարներ, դաշնակներ, պռակիրներ, կառքեր, արծաթեղէնք եւ ապրանքներ։

ԵԹԷ ունիք ծրարումներ, առաքումներ, մաքսի հանելիք ապրանքներ։

ԵԹԷ կուզէք ծախել կամ գնել անշարժ կալուածներ։

ԵԹԷ կուզէք վարձու տալ ձեր տունները կամ յարկերը։

ԵԹԷ կուզէք տուներ կամ յարկեր վարձել։

ԵԹԷ կուզէք օգտակարապէս մասնակցիլ ձեր անշարժ կալուածներու։

ԵԹԷ կուզէք ապահովագրել ձեր շարժուն և անշարժ կալուածները լաւ պայմաններով։

Դիմեցէք՝ վերոյիշեալ վաճառատուն

Ծանօթ.— Վաճառատան կանոնագիրը հասարակութեան տրամադրութեան տակն է։ 227

COMP' RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒԵՆԱՒԱՇԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուան երթեւեկութիւնք

Բշ· 14 26 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ· 15 27 Աղէքսանդրիոյ ուղղակի ուղղանգակոր ժամ 5ին յետ միջօրէի· Պիրէանի ճամբով։
Կշ· 16 28 Սիզմատրայի ուղղանգակ, առաւօտեան ժամը 10ին։
Դշ· 16/23 Սուրհանգակ գէպի Փոքր Ասիոյ Նաւահանգիստը մինչև պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։
Երշ· 17/29 Օտեսայի ուղղանգակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Ուրբ· —Գնկա· 15 27, երեքշաբթի օրը կ պտղէն դէպի Սուրիոյ Նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրէբիզի Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւի։ 12

Արտօնատէր Ս· ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՔԻՐԽՆԸՐ ԵՒ ԸՆԿ· ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԵՔԵՆԱՑԻՑ

Ի ԼԱՅՓՑԻԿ—ՍԵԼՔԸՐ ՀԱՌԱՋԷՆ

Կը շինի Ցարով Մասնաբիդոսթիամբ

ՍԼՈՑ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՓԱՑՏ ՏԱՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՈՒԶՂԱԶԻԳ ՍԼՈՑ

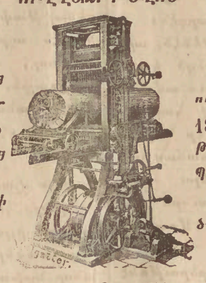

ՇՐՋԱՆԱՁԵՒ ՍԼՈՑ
Մեքենայք՝ ատաղձարանաց համար, կահկարասիի գործարանք, դրամարկղի գործարանք, սլոց մեքենայք, երկաթուղեաց մեքենայք, և լն· և լն·
Գործարանը 22 000 է աւելի մեքենայ մատակարարած է։

ՓԱՑՏ ՑՂԿԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՑ
Ամենարարձր աստիճաններ և ոսկիէ չքադրամներ, Անվէրս 1885, Բօրթօ Ալեկրօ 1881, Թրէվար 1891, Միւնիխ 1888, Գերլին 1889։
Աշխարհի ամենէն մեծ գործարանը։

Էյնէսթ Քիրխնըր և ընկ· Կ· Պոլիս, Ղալաթիա, Սելանիկ խան թիւ 13 ընդ տը· 101
Նօրինութեամբ ճարտարապետ Պ· Սբրինկհոլայի։

Royal Windsor

ՀՈՒՍԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցած են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռոյալ Վինտսորի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն ևայլն։ Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի ղրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վէրմէնի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախսուի Ռոյալ Վինտսորի ծախուած տեղերը։

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բերուի քօքայով շինուած ՄԱՌԵԱՆԻ ԳԻՆԻՆ պնդացուցիչ և գրգռիչ դեղերուն ան մենէն ազդուն է, գերբնտիր վերանորոգիչ մարսողութեան և շնչառութեան գործարանաց, ձգտող ձայնական լարերու։ Քինքինայէն նախամեծար է որուն ջերմացուցիչ յատկութիւնները չունի, անարիւնութեան դէմ գործածուող դեղերուն մէջ ամենէն գերազանցն է։ Իւր քաղցր համով ընդունուած է իբր աղանդերի գինի և այսպէս, հաճոյալի ձեւոյ մը ներքեւ, ոյժ և առողջութիւն կուտայ։ Ոչ բժշկէ էրիկմարդոց Անկարողութիւնը և ամենէ տկար անձանց կուտայ կորով և աշխոյժ։ ԹՈՄԱՌԵԱՆԻ, քօքայի առաջին ծաւալիչը, Գուլվան հոսման, 41, Բարիզ։ Թուրքիոյ բոլոր դեղաններու և դեղագործական մթերանոցներու մէջ կը գտնուի։

ՖԷՐՆԷԴ—ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ·

Քառն տարուան յաջողութիւն Յիտալիա, Յ.Մերիկա, ի Հնդկաստան, Յարեւելք և Յեգիպտոս—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Մելբուրնի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուսելի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի մի ջաղգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առաջնակարգ ամենէն ծանօթ պիդրդն է։—Շատ բժիշկներ կը յանձնարարուի իբր զգուշական գարմանական ճանճային երկիներու տեղերու, տարփոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիդրդներէն և ամէնքներէն գերազանց, կ'ուտնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ապրու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զանի վերմութի, գինեի, Սելցի ջրոյ և խաշուելի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպես և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԲԷԳԻԱ 2218

Կարող է մրցիլ ըստ վկայութեան բժշկապետ Վսեմ· Տօքթ· Մաղրօնէնի փաշայի, Զամպաքօ փաշայի եւ Թօրսաճեանի Եքիմների եւրոպական լաւագոյն գօնեաքներու հետ։ Քիմիագետ Պ· Ֆրանսի և Պ· Գուռնամիի կողմանէ տարբերութեամբ կը վաճառուի օսմանեան առեւտրական Թանգարանի մթերանոցը։ Պոլիս, Ֆինճանճըրար, Թիւ 5·—100 ոսկոյ պարգեւ։ Վերոյիշեալ ըմպելիները տարբերութեամբ ինքնակալ տարրի մը ամենափոքր մասնիկը գտնողին։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս· ՇԹԱՑՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

Մարդոց, Տղայոց, Կանանց, Օրիորդաց և Տուրէկ ազգինց համար

Քարաքէյի հրապարակը, Թիւ 20, մեծ վաճառակուն Պորսան և Եէնի Ճամի փողոց, Թիւ 8, Թիւնէլին մօտ։ Ազնուն եւ ճմրան եղանակներուն համար մեծագնակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆՉԵՐՈՒՆ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկի ձեւերուն այնքան ճոխ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ պարզաբանում պիտի առնէ որպէս ընտիր ճաշակի, տեսակի և գիմացկունութեան նոյնչափ ալ հանդերձներու գնոց գերազոյն ժանութեանն կոչէ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՆԱՒՈՐ ՃԻՒՂԵՐ որք կը պարունակեն մեծագնակ մանթօներ, բանկոներ, բելլրէներ (մարքեզներ տեսաքսայ սատան ով և առանց սատանի), ուշգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթօներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վիզիթներ, թաշկաթաս և մաշտակաւոր ժաքէթներ, մաշտակաւոր ռոթոնտներ, ինչպես նաեւ մեծ մթերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաչնչին ճաշակով և վայելչութեամբ։

Գիները պարզամիտ կերպով համեստ են 354

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ

Կ· ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԷՆՆ

ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռայի ճառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՆՆԱՊԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹ

ՏԻԱՖԱՆ

ՓՈՒՏՐԱ ՍԱՌԱ ՊԼՈՒՆԱՐ

Ռուսական Օ տը Քոլոնեը
Ա լա Բօ Տիւբաքեի ջուր
Ֆիտորա անուշահոտութիւնք
Ռիժմանի անուշահոտութիւնք
Սառա Պէռնար »
Տիաֆան կաթ Իռիսի

Աճառ, Էքսթրէ, արդուզարդի ջուր, Կայլն
Կը վաճառուի հոտեղինաց ամէն ազէկ վաճառատանց մէջ։

ՔԱՈՒՉՈՒԻ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԼԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

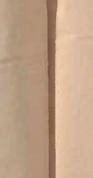

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար տարիներ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց հարկաւոր եւ թէ հաստատուն զուտ կուսաբերքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կուսաբերքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և գիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3է կը հինցնեն եւ մէջը բնաւ ջուր չառնեն։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կէս մը եւ դուրսի կողմը առուիծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուկ մուճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գտնուին առուիծի եւ կէսի նշանները, և որ ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արասաս շուկան, Հանրմշատ Իրիֆաթ էֆֆի քով և ի Ոչէանիկ պէղէսթէն Շուկան գաֆէ Ա.Հմէտ Մէմիշ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ·պոլիս, պաշճէ-Դրաքաս Գօժաման օղլու խան գրան կից թիւ 1 մթերանոցը։ 226

L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԻՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ 33

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

ԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր· 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնֆ)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Գ· Գ·
Ա· Տ' Էշէթաև, ծ-թգին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆաւանսայի Հաւասային Երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս· ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատուներն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթերրանէ» երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օմ· կայս· Պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ·
Թ· ՕՏԷՈՒ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիեյլ Մոնթանեքի և Էբինեքի ածխահանաց Ընկերութեան։
Ս· ՀԻՒՍԷԼ, Նախագահ Մէլիլանին՝ Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան։

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Գ· Գ· ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԵՐ· Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պաւօն Ծ· ՍԸՌՒԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Գ· Գ·
Ս· ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթինկէր և Ընկ· դրամատեարց տուներն։
Ֆ· ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Սենի Աւեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆաւանսայի Հիւսիսային երկաթուղւոյն։
Հ· ՄԻՐԱՊՕ, Միրաբօ Բաքար, Ռիւարի և Ընկ· դրամատեարց տուներն։
Ա· ԹԻԻՐՆԷՅՍԸՆ, Լանսի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ։
Ա· ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ· դրամատեարց տուներն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆաւանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օմ· պանքայի։

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Գ· Գ· ԱԼՖԷՐ ՖՈՌ, ՏՆՕՐԷՆ
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

ԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր· 10,000,000
Պահեստի դրամ·	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարը ի Կ, Պոլիս· ՕՍՄ· ԿԱՅՍ· ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ· Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2